

140
2007

68
საქართველოს
საზოგადოებრივი
ტელევიზია

ნაპატივობა

საქართველოს მიმდევარი

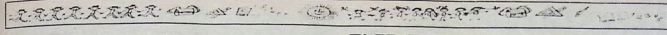

პარლან გენგიური ფოტოები

თბილისის ივ. გიორგაძის სახ. №88 საჯარო სკოლა, I კლასი
სკოლმძღვანელი ელისო მაისურაძე

თბილისის ივ. გიორგაძის სახ. №88 საჯარო სკოლა, III კლასი
სკოლმძღვანელი ვანერა შაიაშვილი

ნაბაღალი

ნომრის შინაარსი

საყმაწვილო
ქუჩის
2007 წ. № 2

2. შინაური
ვიპროსილვა

ჩვენი ჟურნალი 1904 წელს
სასიქსტინო მამულში
მესვეურებით დასაწყისში
პირველი ქართული საყმაწვი-
ლო ჟურნალის ნაფუძვრზე
ამოწინააღმდეგობით მის
სახელი შევცვალა და "პიო-
ნერი" ეწოდა. 1990 წლიდან
კი იგი კვლავ თავისი პირველ-
ადგილი სახელით გამოვიდა.

წელიწადში გამოიცემა ორ-
ჯერ. ოქტომბრის (იენი-
სის, ივლისის და აგვისტოს
თვეებში "საყმაწვილო" სახელით
დასაწყისში იქნება).

რედაქტორი
მანანა გელაშვილი

მისამართი: თბილისი,
კოსტავას ქ. 14
ტელეფონები: 93 31 81;
93 18 84. ინდექსი: 0108
ფასი 1 ლარი

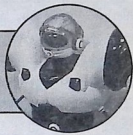
რეგისტრირებულია
მოაწმინდა-კრწანისის
სასამართლოში.
რეგისტრაციის № 06/4-575

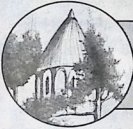
8. ან ქალის სახით
ღვთისმეტყველება
გამოვიგზავნა

10. გრიგოლ
ფარაქი

12. როგობაშის
საუბრა

16. ჩავი
ბარ-ალარქატი

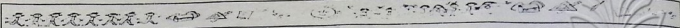

21. შიშვალდი
ცხოვალაბი

ხუბნიკები

6 - ერთი თქვენანი	22 - კითხვა თქვენი -
7,19,24,26,27 - ოლოზარი	პასუხი ჩვენი
9 - სორტი	25 - სკოლის ცხოვრებიდან
11 - მსოფლიო კიდით კიდობდა	30 - ჯალონური სარკა
15 - პოეზიის მარბალიტაბი	31 - სიხილის გაკვეთილი
18 - ბასტი თინეიჯარბისთვის	32 - ინილო-ბინილო

გარეკანის პირველ გვერდზე არიან მამულის

შინაური მიმოხილვა 1883 წელი, თებერვალი

ილიას პუბლიცისტურ ნაწერებში გამოჩენილი ადგილი უკავია საქართველოს საზოგადოებრივი ცხოვრების თეორი და წლიურ მიმოხილვებს, რომლებსაც იგი პერიოდულად აქვეყნებდა იმდროინდელ ქართულ პრესაში. მოვებინებთ ილიას ნაწერების სრული კრებულის გამოსაცემად მომზადებისას (1927წ.) ეს მიმოხილვები გაერთიანდა საერთო სახელწოდებით „საქართველოს მატანე“. ვთავაზობთ ამ მატანის ერთ ფურცელს.

შორიდან რომ შემოგვხედოს უცხო კაცმა და შენიშნოს, რომ ჩვენ თავად-აზნაურთა საზოგადოებაც გვაკვს დარბითა მოსწავლეთა შემწეებისაიგის, წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებაც, ქართული დრამატული საზოგადოებაც, საკუთარი საადგილ-მამული ბანკებიც, გაზეთებიც და ჟურნალებიც, მწერალნიცა და მკითხველებიცა, — ყოველივე ეს რომ შენიშნოს, იფიქრებს, ამ საქართველოს ერს არა უჭირსო, ცნობიერს ცხოვრებაში წილი ჩაუღვია, სიკეთის და განვითარების გზაზედ ფეხი მკვიდრად მოუკიდებიაო. რასაკვირვებია, ცოცხა იქნება ვსთქვათ, რომ ყოველივე ესე მცირედუნად მაინც სანუგეშოდ არ მიანდეს იმას, ვისაც ჩვენი ერისა და ქვეყნის გული შესტკვია, მაგრამ ჩვენდა სამწუხაროდ, ყოველს ამას საძირკველი და ნიადაგი რომ შინაურულად გავუხსნავთ, დაერწმუნებით, რომ რაღაც აკლიათ, არიან და აღარც არიან, ერთი უდიდესი ნაკლი იმისთანა თვისებისა, რომ სხვაზედ არის დამოკიდებული და არა ჩვენზედ, ბევრიც რომ თავი კეღელს ვაზარდო, ამას ჩვენგან საშველი არა აქვს რა, თუ საერთოდ ყველას არ ემეფლება. მეორე უდიდესი ნაკლი კი ჩვენ ხელთ არის, ჩვენის მიზეზით არის, თუშეცა დღე-ნაკლით კავშირი კი აქვს პირველ დიდ მაკლიან. ეგ მეორე ნაკლი ჩვენი გულგრილობა ყოველს მასზედ, რაც პირდაპირ ჩვენ არ შეგვეხება, რასაც კი საერთო, საყოველთაო ფერი ადევს.

საიდან დაგვჩემდა ეს საუბედურო თვისება? რამ გადააჩვია ჩვენი ჭკუა, გონება, გული, საყოველთაო საქმეს? რამ დაგვიბა თვალი და ყური მარტო მასზედ, რასაც „ჩემობის“ ფერი ადევს და არა „ჩვენობისა“? ჩვენს ისტორიას რომ შევხედოთ, მაგის მიზეზს ვერ ვპაიოვით. ერთს წუთს რომ ჩვენი თვალი და ყური მარტო „ჩემობაზედ“ გაჩერებულყოფი და „ჩვენობა“ დაიჭყვებას მისცემოდა, მაშინვე სულს გაფაფრთხოხობდით და ჩვენი ერი მტვერსავით აივავებოდა დედამიწის ზურგიდამ. ჩვენი ძალ-ღონე, ჩვენი ერთგული სიმტკიცე და დაურევველობა მარტო იმაში იყო, რომ ყოველს ჩვენგანს ჯერ „ჩვენ“ ჰქონდა სახეში და მერე „მე“. უამისოდ, აქი ვამბობთ, ჩვენი ცხოვრება ერთს წუთსავე მოისპობოდა. ეს კარგად იცოდნენ ჩვენთა წინაპართა და ამიტომაც საცა და როცა მძლავრი „ჩვენ“ წამოდებოდა ხოლმე, მაშინ ყოველი კაცი თავის საკუთარს „მეს“ უკან დააყენებდა.

ამით უფროა საკვირველი, საიდან შემოგვეპარა, საიდან შემოგვეჩვია და როგორ დაიჭირა დღეს უგემურიმა „მე“-მ იმის ადგილი, საცა ამოდენა ხანს მბრძანებლობდა მარტო „ჩვენ“ ჩვენდა სადღეგრძელოდ, ჩვენდა საბუნდურიოდ? რამ წაგვახდინა ესე? ეგ სენი ახალი სენი და საიდან არის მოსული, ვისგან დაწერილია — ეგ ადვილი მისახვლობა: იმისგან, ვისაც უძლური „მე“ უფრო უხდება, ვიდრე ძლიერი და ძალ-გულოვანი „ჩვენ“.

ასეა თუ არა, ჩვენ კი, როგორც მემატანე ჩვენის შინაურის ცხოვრებისა, შევნიშნავთ, რომ დღეს ყოველს ჩვენს საზოგადო საქმეს ხელს უცრის, სწყლავს, ათახსირებს, გზა-კვალს ურევს და სულს ართმევს ჩვენი გულგრილობა, ჩვენი მომაკვინებელი მოძღვრება თვითოეულისა ცალკედ: თუ მე არ ვიქნები, ქვა ქვაზედაც ნუ იქნებაო.

თუ ზემოხსენებულნი საზოგადოებანი იმით სანუგეშოანი არიან, რომ მაგალითს წარმოგვიდგენენ, რომეღმსიაც ცხოვლად ჩანს ჩვენის ერის სურვილი ზედახლად „ჩვენობას“ ფეხი ააღმევიწინოს და კუთვნილი ადგილი მოუპოვოს ჩვენს ცხოვრებას, იმის მიწეშიც არიან, თუ რამოდენად ძლიერია დღეს ჩვენში თვითუფლობა, განცალკევება, განხეუდ დგმა და საკუთარი „მე“.

თვითოეული ის საზოგადოება, თუ ვახუთი, ჟურნალი, ორიოდე კაცის მხნეობით ხარჯით, ოფლით დაღვწლით თუ სულდგმულობენ, თორემ სხვა შემწე და მშვეკელი არსაიად ჰყავთ. ყველა სხვა გულაყრილია, თითქო ამ ერისა, ამ ქვეყნისა არ იყოს. ეს ამავე იმოდენად უღონოდა ხდის ყოველს ჩვენს საზოგადო დაწყობილებას, რომ დიდი და პატარა ჩვენს საზოგადო საქმეს ჰქელავს დაუსჯელოდ. და იმიტომა ჰქელავს, — რომ ქმობად და მოსაჩრებლად მარტო ორიოდე კაცია და არა მთელი ერი, მთელი საზოგადოება ერთად. ხმის ამომღები არავინ არის...

მართალი ზღაპარი

ელიუმერ

ბიორბაქი

მხატვარი ჯიმალ ლოლუა

ბ ა ჯ ჯ ა ლ ი უ ი რ ბ ა ქ ი

მწერ

მზე ჩადიოდა. მიმრევალბულ მოვლანზე მღვარი, კრამიტით დახურული სახლის სახურავი წითლად ეწიო. ეს იყო პატარა, ძველბური ხის სახლი, ასეთივე პატარა და მყუდრო ეზოთი, რომელსაც მზის ჩასვლის ეამს ჩრდილები ფარავდა. ამ დროს მეზობელი სახლების ეზოებში ჯერ კიდევ სინათლე იღვა. აქ კი უკვე თითქმის ბნელადა და ეს ყოველთვის სევდას ჰგვრიდა ხოლმე გაცევილ, მაგრამ მყარსა და საოცრად საყვარელ, სამაყვებურიან ხის კიბეზე ჩამოხდარი ბიჭს.

წყნარი ეზო იყო. მცხოვრებნიც მშვიდნი იყვნენ და უბოროტონი: შა-

ვთიანი ბუღალტერი, მუდამ დადლილი გვიან რომ ბრუნდებოდა სამუშაოდან და არასოდეს კი არ იმჩნევდა დაღლას, სახე არ ჩამოსტიროდა; პენსიაზე გასული მოხუცი გემთმწენებელი; მაკეტებითა და ნახატებით გავსილ ოთახში მობმადრე და-შმა სტუდენტები, დღენიდაც წიგნებში თავმარგულნი, დროდადრო რომ ოხუნჯობდნენ და იცინოდნენ, ხმაშალაა მღეროდნენ; ძველი თავადის ასული ელენა მიხაილოვნა, რომელსაც სამხატვრო გალერეის მავარი, ნახატებითა და ფოტო-სურათებით გავსებული ოთახი ჰქონდა, და, რომელიც გამუდმებით ეწვიდა პაპიროსს.

მარტოდენ ერთი მეზობელი ერი-

ათ უფარვისი, აყვია. არავისი არაფერი სწამდა, მართალსა და მტყუანს არ არჩევდა.

დღისით უფროსები გაკრევილები იყვნენ სამუშაოზე. ბავშვები ალაყაფის კარებთან თამაშით ერთობოდნენ. სათნობით დიდებსა ჰგვანდნენ. ცელქები კი იყვნენ, მაგრამ ვაგლასად არაფერს აფუჭებდნენ.

სალამოთი მიბრუნდებოდნენ უფროსები, ერთმანეთს გადაულაპარაკებდნენ, ახალ ამბებს ეტყოდნენ. ელენა მიხაილოვნა გადმოდგებოდა აივანზე, პაპიროსს გააბოლებდა, მთელ ეზოს თბილად მოედებოდა კვამლის ქულები — სასიკეთო ფიქრები — და ეზოში საოცრად კეთილმოყვფულური განწყობლებით განიფინებოდა.

აი, ასეთ ეზოში ცხოვრობდა პატარა ბიჭი. იჯდა ახლა იგი აივანს მიშენებულ, სამაფხურინად, გაცევილ და საოცრად სასიამო კიბეზე და მიხსრებოდა ასეთი მომცრო სახლისათვის უჩვეულოდ დიდი ალაყაფის კარებს. მზე ჩადიოდა.

აპლემი

ბიჭი შემობრუნდა და თავისი ოთახის ფანჯრის რაფაზე სათამაშო აქლემი დალანდა. რახანია არ ენახა ეს აქლემი. არც აქლემი, არც სპილო, არც სხვა სათამაშოები. გამჭრალიყვნენ, წასულიყვნენ საღდაც. ახლა კი აქლემი რაღაც სასწაულით მიბრუნებულოყო უკან. ძველ ალაყას, ფანჯრის რაფაზე აღმართულოყო მველებურად.

ბიჭს ისე გაუხარადა, ტანში სიმსუბუქე იგრძნო და ერთხანს არც გაინძრა, აქლემი ისევ არ გაქრესო.

მამა

ბიჭს რუხკოსტუმიანი მამა ჰყავდა. გამუდმებით რუხი კოსტუმში ეცვა. მკაცრი იყო. მოფერება და ალერსი მანიცდამანიც არ უყვარდა, მაგრამ ისეთი ამბების მოყოლა ცოცხა, ისეთი წიგნები და სათამაშოები მოჰქონდა, რომ ბიჭი თავად იქცა მოყვარულ არსებად. მას შეუყვარდა ყოველივე — სული-

საქართველო
ნაბადული
ქართული
302

ერიცა და უსულოც, მაგრამ სხვაგვარად, სულ სხვაგვარად შეუყვარდა ყოველივე. მან იცოდა, რას ფიქრობდა საღამოს მარტოდ დარჩენილი მწვანე მინდორი, როცა ბიჭები ფეხბურთის თამაშს მიატოვებდნენ; იცოდა, რას ფიქრობდა ტოტებჩამომტყვევული ხე; წყლის ფიქრც იცოდა და ჩიტებისაც. დიდი საკეთუხე ფიქრობდნენ ყველა ისენი მარტოდ ყოფნისას. ბიჭს ესმოდა მათი ენა და ეს ენა მამამ გაანდო და ასწავლა ბიჭს.

თავი მიგებრუნებინა ახლა; დამაბული მისჩერებოდა ფანჯრის რაფაზე დაყუდებულ აქლემს. ემშინდა არ გამტრალიყო, მაგრამ აქლემი ძველდებურად იფეკა და არასდაც არ აპირებდა წასვლას.

ჩიტი ბაღიანი

ბაზარსა და ქუჩის კუთხეებში ხშირად ენახა ბიჭს, როგორ ყიდდნენ კონტა გალიებში ჩამწვედიულ ჩიტებს. მამას სულ ნუწვევებოდა, მიყიდდა ხოლმე მამაც, თღობდნენ იმ პირობით, შინ მიყვანისთანავე უნდა გაეშვა. აიძულებდა, ისევ დაბრუნდებოდა. ისევე გაფრთხილებული ჩიტები მართლაც არ მიდიოდნენ პირველად შორს. ჯერ მერე დაბრუნდებოდა. მაგრამ მოსწინებლობდა ესა და შორს გაქრავდნენ ნავარდს.

ბიჭმა იცოდა, რომ ასე მოხდებოდა, წყნობდა კიდევ ჩიტების გაშვება, მაგრამ მანაც ყოველთვის ათავისუფლებდა.

მხოლოდ ერთხელ მოხდა, რომ... მამამ უცნაური ჩიტი მოიყვანა. სხვადასხვაგვარად აჭრებულული. დაბუა ჩიტი ძალიან ღამაში, მელიდური, თანაც სასაცილო იყო. გალიის კარი გაუღეს. გრილი ამინდი იფეკა, სადაც იყო აცივდებოდა. ნაშუადღევს სასწაული მოხდა - ჩიტი დაბრუნდა უკან. ეს დაბუა ჩიტი ახლაც გალიაში იჯდა გაფუებული, როცა უნდოდა, გაფრინდებოდა, მობრუნებოდა კი აუცილებლად ბრუნდებოდა უკან. ცოტას წაიბორიალებდა თოხანში, მერე კი შედიოდა კარდა გალიაში.

ფხსნაცმელმა

აივანზე ყოველთვის იდო ორი წვეილი ყელიანი ფეხსაცმელი. ერთი წვეილი ბაცი წითელი ფერისა იყო, მეორე კი - მუქი. ძალიან უყვარდა ბიჭს

ეს შეცვითი ყელიანი ფეხსაცმელი. ბაცი წითელი ფერისას იცავდა ხოლმე, როცა კარგ გუნებაზე იყო. მაგრამ მოწყენაც იცოდა საიცარი. მაშინ შავი ფერისას ირჩევდა. ეს ფერები შეითვისა და შეისიხლბოდა ბიჭმა და ზოხლით უცქერდა ყავისფერს, განურჩეველ გუნებაზე აყენებდა რატომღაც ეს ფერი.

მუქი ფეხსაცმელი ეცვა ახლა და იჯდა სამსაფეხურიან, საიცრად სასიამო ხის კიბეზე, ყოველთვის რომ რბოდოდა იყო და თბილიც თითქოსდა.

მზე ჩადიოდა.

სათამაშობი

უამრავი სათამაშო ჰქონდა: ლომები, სპილო, ზედ წამომჯდარი მამაუტი. ფარშევანები, კურდღლები, თვითმფრინავები, სახლები და სხვა სახასხლებების საშენებელი „კუბიკები“. ყველა ისენი ერთნაირად უყვარდა ბიჭს. მას ხომ ესმდა სათამაშობის

ენა, სათამაშობაც ესწრაფოდა მისი და ერთად ამუშებდნენ ზღაპრულ ქვეყანას. ყველა უყვარდა მას ცოცხალი არსებობით, იმ მართლაც თითქოსდა ცოცხალი ბურთებით, რომელიც ოთახის ერთ-ერთ კუთხეში ვერ იშვებოდა, ვერ ჩერდებოდა და მუდამ ავირებული იყო.

ინაკო მუსიკოსი

ერთ დღეს მამამ მწერლის მიერ შემწვინებლად დაწერილი მოთხრობა მოუტანა - „ინაკო მუსიკოსი“. ინაკო მწვემის შვილი იყო, თავადც მწვემსადაც საქონელს. საღამურის დაცკრა უყვარდა და სიმღერა. სტვენით თურმე ბულუღის ჰანგებსაც კი იმეორებდა, - ყველაზე მწერალი. საღამურებს თლიდა ინაკო და უბადლო დამკრეულად ითვლებოდა მშობლიურ კუთხეში.

მებატონეს ინაკოს კბილა შვილი ჰყავდა, ზულუქი, უმშური ხსათისა. მამას ჰყავდა. მამა-შვილი მარტოდნენ იმით განსხვავდებოდნენ, რომ ერთი დღი იყო, მეორე - პატარა.

მუსიკას ასწავლიდნენ ძალით. უცხოლი ვიოლინი ჰქონდა, იტალიელი ოსტატის ნაკეთი და, რამდენადც დიდებულ იყო ვიოლინი, იმდენად უყვარდებოდა უკრავდა მებატონის შვილი. ინაკო თვალს ვერ სწყევტდა საკრავს. შესაფერი ხე იშოვა. საქონლის ძარღვები გაუბა და ამ საკრავზე სოფელში გაგონილ და თავის ძიერ მთხულ ჰანგებს უკრავდა. სმენად იტალიელნი ხოლმე სოფლებები.

ერთი ოცნება ჰქონდა ინაკოს. ზულუქი ჩაეგლო როგორც, კონსერვატორის მისთვის ხელი ჩაძვლილი საკრავისათვის.

და აი, ერთხელ მებატონის სიამოვნებარეს საქმეზე. ტალანში აცდვიდნენ მებატონის შვილის ოთახი ღია იყო და კედელზე დაამალავდა იტალიელი ოსტატის მიერ უზადოდ ნაკეთი ვიოლინი. ინაკომ დრო იხელთა, ოთახში შეიპარა და ვიოლინი ჩამოსხნა. ათვალთვინა და ესიყვარულა დიდხანს. მერე თავი ვედარ შეიკავა და ქამანი ჩამოსუსვა. ზღაპრულად აქურდა ვიოლინი ინაკოს ხელში და მანაც თავისი საყვარელი სევიანი ჰანგები მოჰფინა იქაურობას.

მსასურები შემოცივიდნენ ოთახში, წაართვეს ინაკოს ვიოლინი და ბიჭი ბატონთან შეაბრავს.

გიორგეთი უწყალოდ, — ბრძანა ბატონმა.

იწვა უღმერთოდ ნაცემი იანკო სოფლის განაპირას მღვრა ჩამორღვეულ მწყემსურ ბოსტენში მარტივმარტო, სისხლს ანთხვდა პირიდან, მაინც ბედნიერი კვდებოდა. ერთხელ ხომ აუხდა ნატვრა.

ბიჭმა ისე განიცადა ეს ამბავი, ხურემა დაწყო.

ყოველივე ეს რომ შეიტყო, მამამ წამდელი, მზინაივი ვიოლინო მოუტანა, მერე თავის მეგობართან, ძველ მევიოლინესთან წაიყვანა და მალე ბიჭი დაუმეგობრდა და დაეფუტა საკრავთა მეფეს.

ანჯორი

ანჯორი მეზობელ ეზოში ცხოვრობდა. ბრავით აღსავსე დაქორდა დღე-ღამეა ქუჩაში. ერთი სურვილი, ერთი ნღმაჲ ჰქონდა მხოლოდ: ოღონდ რაიმე წაეღინა. შურდულიც ჰქონდა, ვიოლინო, თვითნაკეთი დანაც, ქვესაც ისროდა ხელით. ამტვრევდა და ამსხვრევდა სათამაშოებსაც. ქართვეთ დაქორდა ქუჩაში.

ქარი იყო თითქოსდა თავდაც. ქარი — რანდი, და ბიჭიც შენატროდა მას.

აგერა ვაჟკაცი და ჩაქუჩი, შერე კი უღოლიავე მაგ სათამაშოებს, — ჩამოსმახებდა ხოლმე აფეია მეზობელიც. და ბიჭს მოესურვა ქარად ქვეყლიყო თავადც. დაერია სათამაშოებს. მაიმუნს მავლიან საათი აავლიჯა, ვირს — ხურეანი, აქლემს კუჩა გაჟურულა, ბურთი ხან სად ისროლა დასაკრავად, ხან სად, დაერია ყველა სათამაშოს და თავისი ადგილიდან ონდავ გადმოხიდა ვიოლინოსაც კი ფეხი ჰქრა.

ლტოლვილინი

და ერთ დღეს ყველა სათამაშო გაქრა. უცალოდ გადაიკარგა სადაღაც. ვაქრა აქლემი, ვაქრა ავტომობილი, მიწამ ჩაყლაპა ძაღლები თითქოს; გეგონებოდა, სპილო თავისი მძაპურთი პარკში აორთქლდაო. ბურთი შემორჩა ადგილზე მცირე ხანს. ერთგული იყო ბიჭისა ძაღზე. ბიჭმა ხან სახურავზე აავლო, ხან სად ისროლა, ხან სად, ბურთმა ბევრე იწყვია. ძირს ჩამოვარდა კრამიტებიდან, მერე წყალსადენ მილის ძლივს დაღწია თავი, მაგრამ ბიჭი აღარ მიეშვა და ბოლოს ბურთიც მიჰყვა სხვა სათამაშოებს.

ვიოლინომ ჯერ დაკერა შეწყვიტა, აღარ ემორჩილებოდა მფლობელს, ბიჭმა ეს აინუნშიც არ ჩააგდო; მერე ბუდე ცარიელი დახვდა. ვიოლინო ბუდედან ამოიღო ვიდაცას.

ჩიტიც გაქრა ერთ დღეს, ჭრელი ფრთოსანი, ყოველთვის რომ უბრუნდებოდა თავის სახუდარს, აღარ მოიტრიალებულა უკან.

და ახლა კარლია გალია ცარიელი იდგა.

ღარღი

ბიჭმა მოიწყინა, დაღარღინდა. ყოველ წუთსა და ყოველ წაშს ღარღობდა. უკურნებელი ნაღველი მერია.

სენაპი

ვიწრო სენაკში ცხოვრობდა ფიქრიანი მოხუცი. თვალები სუფთა ჰქონდა და კრიალა, თმებიც სუფთა და თეთრი. ცხოვრობდა ვიწრო სენაკში და ფიქრობდა ბევრს, და მისი ფიქრი წვდებოდა ყველასა და ყოველს, რადგან ბრძენი ფიქრობდა მართლად.

ღარღი

ვაუთავებლად ღარღობდა ბიჭი. კიბეზე ჩამომჯდარი ვეღარა გრძობდა უკვე, რომ ეს სამსაფეხურიანი ხის კიბე საიცრად სასიამო და თითქოსდა ყოველთვის თბილი იყო.

შორიმი ბრძანება

სათამაშოებმაც იგრძნეს შორიმი ესა და ეგული მოიბრუნეს ბიჭზე.

სალამოსელი მფლობელი

იგდა და დარღობდა მთელი დღე-ღამე საღამოობით, როცა მეზობელი, სახლებს ეზობნებ ჯერ კიდევ სინათლე იდგა, აქაურებსაჲს მუქი ჩრდილები ფარავდნენ და მაშინ უფრო ეროდა სევდა.

ახლა კი თავი მიგრუნუნებინა და გაოცებული მისჩერებოდა ფანჯრის რაგზე ძველებურად აზვნულ აქლემს, მალულად აპარებდა თვალს, ეწინოდა არ გამქრალიყო, მაგრამ აქლემი, ამჟამად ჩანდა, არსად აპირებდა წასვლას.

ბიჭი ადგა და ფეხკარგვით შებრუნდა სახლში. დიდი დიმილი ფარდავითი მოფენილიყო ოთახში... ყველა სათამაშო თავის ალვას იდგა. ლამაზ-ღრწინილი ლომები ნებიერად გაწოლილიყვნენ, თავს აკანტურებდა სპილო, ხუდ წამომჯდარი მძაპურთი, კრისტა-

ლუბი და „კუბიკები“ შხად იყვნენ აეგოთ ჯერ არანახული შენობა, დაბნულ ნებულოყო ბურთიც და მხოუსკენად ვირავდა ოთახში.

გალიას შემოსხდა ბიჭმა. კარლია გალია თითქმის მთლიანად გაეცხო დაბუა ჩიტს.

ყველა და ყველაფერი თავის ადგილას იყო და ბიჭი ახლა ვიოლინოსაკენ გაემართა.

როცა საგანი ქრება, ქრება უცერიც, უგზო-უგელოდ ასრდება და ცამტვერდება, თითქოს ქაყვე უცერად, მოულოდნელდ ბრუნდებიან სავენები უკან, ძველ ადგილს იკავებენ და ისე გამოიფურება, თითქოსდა იქ ყოველიყვნენ მუდამაჲმ.

აი, სწორედ ასეთი იერი ელო მბრწყინავი მუქი წითელი, ღვინისფერი ხისხანდ გამოიღვიო ვიოლინოს, ბუდეში რომ ესვენა.

ადგა ბიჭი, გულგადალეული მიუახლოვდა, კრძალვით აიღო ხელში, ქამანი ასწია და ჩამოუსვა. თვითონაც არ იცოდა, რას უკრავდა, უბრალოდ, მიჰყვა თავში უცერიც მოქროლებულ პირველსავე ლამაზ ბევრსა და გრძობულად აქლერდა ვიოლინო.

ნახ სიმღერას მღეროდა და ამასთან ძაღვებს, სედიანისცა და სიმწეუთი აღსაყსაც. თავმებრებული იყო ნიაყვიით ეს სიმღერა და ბრძნულად დინჯოც.

მინებდა ბიჭი ამ მელიოდან და ვიოლინოც დაჰყვა მის ნებას. ახლომახლო სახლების ფანჯრები გაიღო და ხალხი აივანზე გამოიშალა. უსმენდნენ და უნდოდათ გაუმდებობთ ესმინათ.

თვით აყვია მეზობელმაც გამოყო თავი და, ამ ბიჭისაგან უთუოდ დიდი მუსიკოსი უნდებოდა, — იფიქრა თავი-სღაინებულად.

გაღებული ფანჯრებიდან კი უსმენდნენ და უსმენდნენ. და ბიჭს უსახლგროდ უნდოდა, რომ ესმინათ.

ვათაა ქუჩა, სახლის კედლები და ძირს დაფენილი ქვებიც; კედლებს ჩამოეღვენთა უცხოოდ ნამებო, ჯერ არსმენილი მელიოღია, პაერი შეირხა და აგანათა.

მუცე შერქდა. მარადიულად მოძრავმა ცეცხლისფერმა მწათობმა ჩასვლა დააგვიანა და ამიტომაც, ამ გვიანობისას, დრო-უამისაგან ჩამუქებულთი კრამიტით დახურული სახლის სახურავი კვლავ წითლად ენით.

ერთი თქვენგანი

ერეკლესი
ზიზიონთა

თენგიზ მარგიშვილი

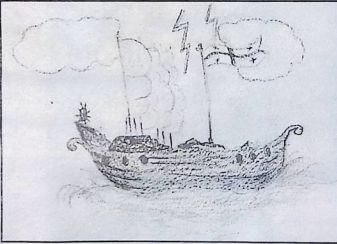

ბუნებაში შემთხვევით არაფერი ხდება. ალბათ, პატარა თენგიზ თავდაპირველი მითხვენაც არ იყო შემთხვევითი. „მაკუ მაკამა“ – ამ სიტყვებით ითხოვდა წვინანელების ბავშვი ფურცელსა და ფანქარს, იატაკზე მოკალათდებოდა და შეეძლო საათობით ყოფილიყო საკუთარ სამყაროში. ხატავდა მანქანებს, უცნაურ ცხოველებს. – ერთხელ, მამინ ორი წლის არ იქნებოდა, თეთრი ზეწრები პასტით მოხატა, – ისწენებს თენგიზს დედა მზია ფოცხვერაშვილი – არც ახლად გარემონტებულ კედლებს ინდობდა. ხატავდა ყველგან, სადაც ხელი მიუწვდებოდა, სამუელს არასოდეს სწავლობდა (არც ახლა იყენებს), ადრე პასტით ხატვა უყვარდა, ახლა საღებავებით ხატავს.

თენგიზ მარგიშვილი 1998 წლის 18 ივნისს დაიბადა. ამჟამად იგი რუსთავის №24 საჯარო სკოლის II კლასის მოსწავლეა (კლ. ხელმძღვანელი ლელა ზაალიშვილი). ლელა მასწავლებელი ადრეთიკანებულა ბავშვის ნიჭიერებით. – ყველა სავანს კარგად სწავლობს, ხატვა მისი კობია. პიროვნულად კი ძალიან მგრძობიარე და ბულისხმიერია, თანაკლასელებს ძალიან უყვართ, ყოველთვის ცდილობს მეგობრების დახმარებას და მეტად უყვარდებიანია. ბუნებაში ცხოველების თემა უნდა ამეხსნას, ეს იცოდა თენგიზ და იმ დღისთვის თავის ხელით შექმნილი თვალნაჩინოება მომტარა. არ შეიძლება ბავშვს შრომა არ დაუფასო, – ამბობს ქალბატონი ლელა

– მამაყვება ასეთი მოსწავლე რომ მყავს.
თენგიზ ლექსებსაც წერს, უყვარს ძირწვა, კერავც შეუძლია. ხატვის ნიჭი მამისგან გამოჰყვა, კერვის – ბებოსგან. ბებოს დახმარებით თოვლიანც შეკერა. მუშაობს ხეზე, ლითონზე. ზოგჯერ ხელოვნების ნიმუშების შესაქმნელად ბუნებრივ მასალასაც იყენებს (მაგ. ხავსს, ქვიშას). თენგიზ სულით ხორცამდე შემოქმედი და უზომოდ ესთეტიკმაწვილია, საჭმელს ისე არ მიირთმევს, ვიდრე თუფშს ლამაზად არ გააფორმებს.

–თენგიზს ნამუშევრების პირველი შემფასებელი მამა, გელა მარგიშვილი იყო საბერძნეთში წასვლამდე (2 წელია რაც იგი სამუშაოდ წაყვიადა), ახლა კი მე და ჩემმა დედამთილმა ავიღეთ ეს ფუნქცია, – ამბობს ქნი მზია – თენგიზ შენიშვნებზე განსაკუთრებულად რეაგირებს და ხშირად ამბობს, შენიშვნა თავისუფლებას მაკარგინებსო.

განსაკუთრებულ სტიმულს ლელა მასწავლებელი აძლევს, რომელსაც თენგიზ ნახატები ძალიან მოსწონს, იგი ემოციას არასოდეს მალავს, ეს კი თენგიზთვის ბევრს ნიშნავს.

თენგიზ თავდავიწყებული გატაცების გამო იგი ადრეულ ასაკში შეიყვანეს სამხატვრო სკოლაში. იქ მისი პირველი პედაგოგი ქალბატონი ლელა ბარათაშვილი გახდა, რომელმაც 5 წლის ასაკში აზიარა მხატვრობის პროფესიულ საიდუმლოებას, შესწავლა მუშაობის ელემენტარული კუ-

ლტურა, მისცა მიმართულება, აღუწვეუნა გემოვნება და... კიდევ უფრო ბევრს გაიღებდა საოცრად ნიჭიერი ბიჭისთვის, რომ არა ახალი კანონი ასაკობრივი შეზღუდვის შესახებ. თენგიზ ახლა სამხატვრო სკოლაში აღარ სწავლობს, მაგრამ მუშაობას აგრძელებს; ხატავს პორტრეტებს, ნატურმორტებს, საგულდაგულოდ არჩევს ფერებს, აზანუბებს, ეძიებს ფერთა ახალ გამას, ახალ თემებს. სახლში მისი ნამუშევრების ტევა არ არის. თენგიზს უფროსი მამა, 10 წლის ვიორიკი სათოთავ უფროსილდება მის ნამუშევრებს, სამეზობლოშიც იციან მისი საქმიანობის შესახებ და ყურადღებას არ აკლდებიან, ხელს უწყობენ პატარა მხატვარს, განსაკუთრებულ სითბოს იჩენენ მის მიმართ გურამ გარიშვილი, ნანა ჩანანტი, თეა და იაგო ყვავაძეები, ეს უკანასკნელი ამჟამად პორტუგალიაშია და იქიდან უგზავნის თენგიზს ლიტერატურას, სამუშაო მასალებს.

თენგიზ ზაფხულობით გურიამი ისვენებს ხოლმე ბუბოსთან, თუქცა იქაც სულ ხატავს, ახალ სახეებს ქმნის და თავს იწონებს ნამუშევრებით. პატარა მხატვარს ძალიან უყვარს კითხვა. გულიწყურით კითხულობს ქართველი მხატვრების ბიოგრაფიებს, განსაკუთრებით ფიროსმანის შემოქმედება მოსწონს. ოცნებობს თიხაზე მუშაობაზე, 10 წლის რომ შესრულდება, ისევ შევა სამხატვრო სკოლაში და ეტაპობრივად განავრცობს სწავლას. ასე რომ მომავალი პროფესია უკვე განსაზღვრული აქვს – უნდა კარგი მხატვარი გახდეს.

2005 წელს დიდი მეზღაპრის პანს ქრისტანან ანდერსენის 200 წლისთავთან დაკავშირებით რუსთავის მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლეში გამართულ მისი ნაწარმოებების ილუსტრაციების გამოფენაზე თენგიზ მარგიშვილის ნამუშევრებმა მაღალი შეფასება და დიდი დამოწმებულა.

თენგიზ მარგიშვილის ნახატები იხილეთ ფერად ჩანართზე

ო, ეს სევდიანი ღამე,
 ო, ეს უსასრულო ღამე,
 ო, ეს მიაღერსე სიო:
 ო, ეს უცნაური ღამე,
 თვალზე ცრემლი შრება,
 ალბათ მზე ამოვა,
 მაგრამ უსასრულო ღამე
 ისევ უსასრულოდ რჩება.
 ცრემლი არ მშორდება,
 მე შორს მიქცევიარ
 და სიო მეუვრება.
 ქარი ძლიერდება,
 მე კი თმას მიწუნვავს,
 და მე ისევ მიქცევი,
 მზისკენ მესქარება.

ნისლიან ღამეს

ნისლიან ღამეს,
 სევდიან მივარეს,
 ხეზე მინაბულ პატარა ჩიტებს,
 ფოთიან ფოთებს,
 პატარა ქიხებს,
 მთაზე აღმართულ ეკლესიას და
 ცაზე მზიარულ თანავარსკვლავედს,
 კიდევ იმ შუქებს, რომლებიც მუდამ
 შორს აძევებენ მოსულ ღამეს,
 იმ ღამაზე ღრუბლებს,
 ნაცრისფერ ღრუბლებს,
 რომლებიც მუდამ მოგზაურობენ,
 და მაღალ, ცამდე აწვდნელი კლდე-
 ებს,
 სიოს, რომელიც მათ ეფერება,
 ეუყურებ მე და მინდა მასავით
 მეც მოვეფერო ამ პუნებას.

თამარ ხმალაძე,
 ქ. გორის №3 საჯარო
 სკოლა, VI კლასი

სსთფალაზის განთავისუფლება

ერთ ქალაქში გაშნებული იყო ზო-
 თობარკი, სადაც ბევრი ცხოველი იმყოფე-
 ბოდა: ლომი, ვეფხვი, დათვი, მაიმუნები,
 მგელი, ბებქმითი, აქლემი და ა.შ. ყვე-
 ლას ცალ-ცალკე გალია ჰქონდა, აჭმე-
 ვდნენ, უვლიდნენ. ყოველ საღამოს ასი-
 ბით ბავშვი მიდიოდა მათ სანახავად, მა-
 გრამ ისინი თავიანთ თავს
 მაინც არ ჰკავდნენ. მხო-
 ლოდ ერთი ფიქრი აწუხე-
 ბდათ, თავი დაეღწიათ აქა-
 ურობისათვის და ტყეში
 გაენაჯარდათ. აქ მხოლოდ
 სანახაობებად თვლიდნენ
 თავს და მეტი არაფერად,
 სულ მოწვენილები იყვნენ.

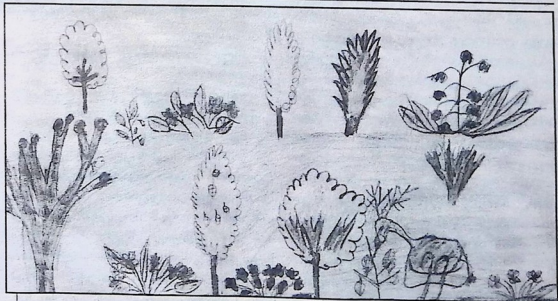
ირინდნენ. ბექამ გაიფიქრა: „მე ვვიან
 ღამით მოვალ და ყველას გაგანათავისუ-
 ფლებო“. ცხოველები გამზიარულდნენ.

ბექა დაბრუნდა სახლში. მოამზადა
 რკინის ხერხი გალიების კარის გადასა-
 ხერხად. დაღამდა თუ არა, გაემურა ზო-
 თობარკისკენ. ყველა გალიის კარი გადა-
 ხერხა, შემდეგ გაიფიქრა:
 „მომყვით, ძალიან ჩუმად“.
 ცხოველები ფთხილად გა-
 მოვიდნენ გალიებიდან. გა-
 კიდნენ ქალაქში. წინ ბექა
 მიდიოდა, უკან ცხოველები
 მისდევდნენ ძალიან ჩუმად.
 ვინმეს რომ გადმოეხება,
 ალბათ საოცარიც და საში-
 შიც იქნებოდა ამის დანა-
 ხვა. როგორც იქნა, ტყეს
 მიაღწიეს, გახარებულმა

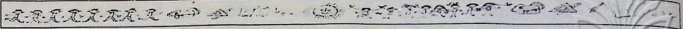
ცხოველებმა ირიაღეს და ტყეში შევა-
 რდნენ. მერე მიხვდნენ, რომ ბექასთვის
 მადლობაც არ გადაუხდიათ, უცებ შე-
 დგნენ, ორ ფეხზე წამოიმაზრნენ და თა-
 თები დაუქნიეს. ბექა გახარებული წა-
 ვიდა სახლში.

მეორე დღეს ქალაქში აურზაური
 ატყდა. მარტო ბექა იყო მშვიდად. მარ-
 თალია, ზოთობარკში ბავშვები რომ მი-
 ვიდიდნენ, ვეღარ ნახავდნენ ცხოველ-
 ებს, მაგრამ სამაგიეროდ ისინი თავისი ფ-
 ელები იყვნენ და ბექას ეს უხაროდა.

ალექსანდრე რაზმაძე,
 ნიკო ბაგრატიონის სახელობის
 თავდაზნაურთა სკოლა-ლიცეუმი,
 II კლასი

ზეზმა ზირაქაშვილი, ქ. რუსთავეის სკოლა „ნინო“

ადამიანური იმპორიზმი

ამ ჯარის სახითი ღმერთმა რეკა კამომიგზუნა

ჩვილი გეოფილვარ, როდესაც ჩემს მშობლებს უპატრონო გაეშვება სახლში მივეყვანივარ და ვაგუტხაღვებით ბავშვი აქ უნდა დაეტოვოთო. ვაკვირებულად აღმზრდელს უკითხავს, თქვენ ენა ხართ ბავშვისო, ხოლო როცა უცნობებს უპასუხობთ - დღემამაო, ვაოგნებულს ახლა ის უკითხავს ერთმანეთისთვის ვინ ხართო. ქალს ხმა არ ამოუღია, მამაკაცს კი მასზე უთქვამს, ჩემი საყვარელია და მე ბავშვი არც ერთს არ ვეზინდო. აქამდე სად მალავდით დედა-შვილს? - ჰკითხა თურმე გადარეულმა აღმზრდელმა და როცა გაივო, რომ კაცს ქალიც და ბავშვიც ნაჭირებუ ბინაში ჰყოლია, ურჩია ორივე იმავე ბინაში დაებრუნებინა და გადავრით განუცხადა, ჩვენ ბავშვს არაფრით არ დავიტოვებთო. ვაწმინდებულმა გამოიბრუნებულან და წასულან. მეორე დღელას კი იმ უპატრონო ბავშვთა სახლის კართან კალათი უპოვით შიგ მწოლიარე ჩვილით. უსუსური არსება რომ დაუნახავს, იმ აღმზრდელს უცენია გუშინდელი ბავშვი და აღმოფითებულს გამოუტხადებია: ვიპოვი იმ ქალს და დედობის უფლებას ჩამოვართმევო...

ის ჩვილი მე ვახვლიდო, მივილი ეს ამბავი კი ჩემმა აღმზრდელმა, ქალბატონმა ნელი შარაშიძემ მამაო. მეც შარაშიძე ვახვლავართ. ნონა შარაშიძე, დიან, ქალბატონმა ნელიმ მიშვილა და თავის ღვიძლ ქალიშვილთან ერთად მზრდიდა და ერთხელაც არ უგრძობობინებია, რომ მე მისი შვილია ვიყო ვარ და არა მის მიერ გაჩენილი შვილი. ისევე როგორც ქეთის არ უგრძობობინებია ოდესმე, რომ მე მისი ნამდვილი და არა ვარ. ქალბატონ ნელის მეუღლე გარდაცვლილი ჰყავს, ოჯახში სამი ქალი ვართ და ძალიან შესხმატკვილებულად ვცხოვრობთ, ძალიან გვიყვარს ერთმანეთი და სულ ვცდილობთ ერთმანეთს ვასიაპოვნოთ. ძალიან, ძალიან ბედნიერი ვარ, ასეთ ადამიანებთან რომ მოუხვდი... ღმერთმა ამრავლოს მათი მსგავსი ადამიანები. ქეთი 27 წლისაა, იგი კარგი ფილოლოგია, მე კი III-ე საჯარო სკოლის XI კლასის მოსწავლე ვარ, მალე

სკოლას დავაბთავრებ და ეროვნულ გამოცდებზე ვაგალ, ვებეჯითობ, ბევრს ვეცადინებო, საკმაოდ კარგი საფუძველი მაქვს და იმედი მაქვს, რომ გავუმართლებ ამ ორ ქალბატონს, რომელსაც ვუმაღლი ვყვლაფერს, რაც კი მაქვს...

გულის სიღრმიდან აღმომხდარი ეს ტკივილიან-სიხარულიანი აღსარება ერთ-ერთი თქვენს თანატოლს ეკუთვნის, რომლის ბედის ადამიანები სა-

მწუსაროდ, არცთუ იშვიათად გვხვდება ჩვენში, თუმცა საბედნიეროდ, ქალბატონი ნელის და მისი ქალიშვილის, ქეთის მსგავსნიც მრავლად არიან და სწორედ მათი წყალობით სხვადასხვა მიზეზით მშობლების ბედნიერებად გნობობენ.

ახლა კი, მოდი, უფრო ახლოს გავივინოთ ნონა.

-შენს მშობლებზე რას იტყვი, თუ გაქვს მათი ნახვის სურვილი?

-კი, ძალიან მინდა ვნახო... მაგრამ არა იმიტომ, რომ საკუთარ დედ-მამად ვაღიარო, მინდა თვალგშევიჩინო ჩავხედო ორივეს და ამოვიტოხო პასუხი კითხვაზე - რატომ მოიქცენ ასე? ნუ-თუ ისე ვუშვლიდ ხელს, რომ გადასავლენად გამიმეტეს?! მართალია, სიცოცხლე იმ ქალმა მაჩუქა, მაგრამ ჩემს ნამდვილ დეად ქალბატონი ნე-

ლი მიმანია, მან მიშვილა და შვილივით გამზარდა, ამიტომ არასდროს მქონია დედის ან ოჯახის მონატრების შეგრძნება. მე ხომ დედაც მყავს და ოჯახიც.

-სკოლაში თუ იციან შენი ამბავი?

-ჩემმა უახლოესმა მეგობრებმა, დაქალებმა იციან. არაჩვეულებრივი დაქალები მყავს, ძალიან გვიყვარს ერთმანეთი. სკოლის შემდეგაც სამივენი იურიდიულ ფაკულტეტზე ვაპირებ სწავლის გაგრძელებას, ვეინდა, იქაც ერთად ვიყოთ... ისინი ყოველთვის ვხვდებიან როცა მიხარია, ან როცა მოწვენილი ვარ... ვინ რა იცის, რომ ეს გული მკვდარია, რომ სიცოცხლე ზოგჯერ ცრუმზე მწარეა? - ძალიან მიყვარს ეს სიტყვები, ჩემს ხასიათთან, განცდებთან რაღაცანიად ახლის არის.

-მაინცდამაინც იურიდიული ფაკულტეტი რატომ აირჩიე?

-მინდა, იურიტი, უფრო კონკრეტულად კი ადვოკატი ვაგხედო, ამაზე ბავშვობიდან ვოცნებობ. მინდა ძირითადად გამოვიღების საქმეებზე ვიმუშაო. დიდ სიამოვნებას მივიღებ, თუ მიტოვებულ ბავშვებს ოჯახებს ვაპოვებ და ისინი უსიყვარულოდ არ გაიზრდებიან. ქუჩაში უპატრონო ბავშვს რომ ვხედავ, გული მიკვდება, რითაც შემძლია, ვეხმარები.

-თუ დავფუტავ, მოხდა ისე, რომ შექცა მშობლებს შეხვდი, როგორი რეაქცია გქვამდა?

-არ ვიცი... რომ ვთქვა, მძულს-მუთქი ისინი, ასე არ არის, მაგრამ ვერც იმას ვიტყვი, რომ მათ ჩემს გულში რაიმე ადვილი უკავიათ. სიმართლე რომ გითხრა, მეშინია მათთან შეხვედრის. ნახვა კი მინდა, მაგრამ მეშინია, არ ვიცი, რატომ. როცა ამაზე დავფიქრებდი, ტანში ყრუანტელი მივლის... მერე კი ჩემს თავს შევუძახებ ხოლმე და მივილი არსებულ შევგრძნობ, რომ ღმერთის მადლობელი უნდა ვიყო, ნელი შარაშიძის სახით დედა რომ გამოიმეგზუნა, ქეთის სახით კი - და...

ესუბრა
ნათია ნიკოლაიძე

საორბი

ქართული ფეხბურთის მომავალზე ზრუნვით

საქართველოში დღითი დღე უფრო სერიოზული ყურადღება ეთმობა ბავშვთა სპორტის განვითარებას, მოზარდებს, ახალგაზრდებს ჩაბმას სპორტის სხვადასხვა სახეობაში. ქალაქებს თუ სოფლებში უკვე მოიწეოა ასობით მოედანი, ავიღო და გარემონტდა სპორტული დარბაზები, ახლო მომავალში ამ მიმართულებით მუშაობა კიდევ უფრო ინტენსიურ ხასიათს მიიღებს.

სპორტმწებნის მომავალ წარმატებებს სერთაშორისო ღონის ახაგრუნობაზე დღეს ყურება საფუძვლი - ამ შეგნებით ირგება დღეს ყველა, ვისაც გული შესტკევა სპორტზე, ვინც თავის დანიშნულებას და მოვალეობას ჩვენი სახელგანთ სპორტმწებნის დირსული ცვლის აღზრდაში ხედავს. მათ შორისაა გურჯაანის რაიონის სოფელ კაჭრეთის ნორჩ ფეხბურთელთა გუნდის ახალგაზრდა მწვრთნელი ვიტივი (ვა) ვანიაშვილი, რომელიც უკვე რამდენიმე წელია დღი სიყვარულით აყარავთებს კაჭრეთელ ბავშვებს.

-მე თვითონ ფეხბურთი მამამ შემაყვარა, - ვითხრა საუბარში ბატონმა ვიამ, - 6 წლისა ვიყავი, როცა სპორტსკოლა "პეკაზა"-ში შემიყვანა და ყველაფერად მიწვობდა ხელს, რათა ფეხბურთელი ვამჯსულიყავი, ხელ თან დამყვებოდა, ვარჯიშებდა, თამაშებზე, ყოველთვის იცლიდა ჩემთვის.

-ვინ იყო თქვენი პირველი მწვრთნელი?

-ნუგზარ ჩიტაური, ეს კაცი მშობელით შემიყვარდა, მასწავლებლის სიყვარული მოსწავლეს უფრო მეტს შეაძლებინებს ხოლმე. მის მეთოდებს დღეს მე ჩემს ბავშვებთან ვიყენებ. მასხვის, როგორ მასარდა ზამთრისა და ზაფხულის შეკრებებზე წახვლა, კარგი მიღწევები ვეკონდა. საქართველოს ჩემპიონები ვახვებით 13-14 წლის ასაკის ბავშვებს შორის, 16 წლისანებში კი - თბილისის ჩემპიონები. IX კლასში ვიყავი, მამა რომ დამეკლუა ავტოგარაბში, ამან ძალიან დამთრუნა, ჩემი ღალი ბავშვობა წარსულში დარჩა. დედა კი მუშაობდა, საბავშვო ბაღის აღმზრდელი იყო, მაგრამ გეონიმოურადვე ვავტვირდა - მე ის წლები იყო, ძველანაში საერთო ვავტვირდა რომ ჩამოვარდა. ბუერი რომ აღარ ვავტვირდი, ფეხბურთის ვეღარ ვავტვი...

-მაგრამ სიყვარულმა თავისი ვაიტანა და ფეხბურთის მიმც დაუბრუნელი.

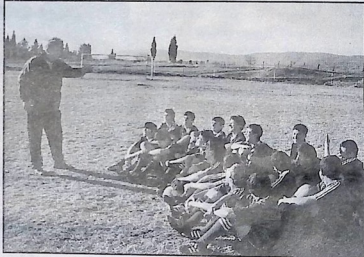
-კი, სხვაგვარად არც შეიძლებოდა.

-კაჭრეთში როდის ჩამოხვედით?

-2000 წელს. ეს სოფელი ჩემთვის უცხო არ იყო, აქ ნათესავები მყავს. პირველი, ვინც ვევერით დამიხვია, ამ სოფლის მევიერი, ახლო წარსულში ფიზკულტურის მასწავლებელი კობა მირეულაშვილი იყო. ბავშვებთანაც არ გამეზრევათა საერთო ენის გამონახვა. ყველანი მინიღობებულები იყენენ, გულით ვარჯი-

შობდნენ, მაგრამ წარმატება მალე არ მოხვლა. ხშირად ვხვდებოდი სხვა ჩვენზე გამოცდილ გუნდებს, და ხშირად ვმარცხდებოდი კიდევ. თუმცა გული დამიკრებოდა. ახლა უკვე ერთ მუშტაზე შეკრული გუნდი ვართ, 2005-2006 წლებს სეზონზე კახეთის რეგიონალური გათამაშების ჩემპიონები ვახვებით 1991 წელს დაბადებულ ბავშვებს შორის.

-თქვენ თქვით, რომ ვისარდათა ზამთრისა და ზაფხულის შეკრებებზე წახვლა, თქვენ თუ მამავთ ხოლმე თქვენი ბავშვები ასეთ შეკრებებზე?

-2004 და 2005 წლების ზაფხულში ახალგაზრდა ვიყავი, 2006 წლის ზაფხულში კი ტანას ხეობაში (გორის რაიონი) განსაკუთრებით ტანას ხეობა მოეწონათ ბავშვებს. წელსაც კვებამთე იქ წახვლას. ასეთი შეკრებების დროს ვარჯიშის გარდა ექსკურსიებსა და ღამეშრობებსაც ვაწყობთ ხოლმე.

-სპონსორი თუ გყავთ?

-ღიდი გულისტკივლით მინდა ვითხრაო, რომ სპონსორი არ გეყავს. ძირითად მშობლები იხარჯებიან, ძალიან ყურადღებანიები არიან, რისთვისაც მათ დედა მადლობას უხვდი. იშვიათად თუ სხვა ვინმე დაგეხმარება. ბუერი რამ ვვაკლია - არ ვაქვებს გასახვლი, წვიმა,

თოვლი თუ ქარი, ღია ცის ქვეშ ვვარჯიშობთ. ცოტა ხნის წინ ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა დაგეხმარა და სტადიონი შემივებოდა, თუ კეთილი ნება იქნება, რაიონს აქვს საშუალება, ამ ბავშვებს დაეხმაროს. კეთილი ნება კი რატომ არ უნდა იყოს?! ყველა დიდი ფეხბურთელი არ დადგება, მაგრამ ფიზიკურად ხომ მინც გამოიწრობიან, ვამწროლები იქნებიან, გარდა ამისა, გუნდში ბიჭები მეგობრობას, თანადგომას სწავლობენ.

ბავშვთა ფეხბურთის მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს და ალაბათ ასეც იქნება, შიშველი ენთუხაზით მწვერვალს ვერ დავლამქრავთ.

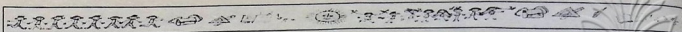
-თქვენს ბავშვებს უჭირავთ თვალის დიდ ფეხბურთისკენ?

-რა თქმა უნდა, შარშან ჩვენი ღვეან ბაზრასვილი და გიორგი ღაზასვილი „ნორჩ დინამოლში“ ჩაირიცხნენ, კახა ვაჭვამე კი „შევერდენში“. მართალია, ამით ჩვენი გუნდი შესუსტდა, მაგრამ მე ბუენიერი ვიქნები, თუ ეს ბიჭები დიდ ფეხბურთის ითამაშებენ, მანამდე კი ყველას ვურჩევ, სკოლაშიც კარგად ისწავლონ, მეტი სიზრუნველ საკუთარ განათლებებზე და ძალიან მექყნებთა, ვინმე რომ თქვას ამთზე, ბურთის ვადეყენენ და წვინ აღარ ახსოვთ.

-კაჭრეთში მეგობრებსაც შეიძენელი.

-ღიბს, მათი უმრავლესობა ამ ბავშვების მშობლები არიან. ჩვენ ერთმანეთი ღხინმიც გამოვცადეთ და ვავტვირევათ. ვიცი, რომ მათი თვარებში სასურველი სტუმარი ვართ, ისინიც ხშირად მსტუმრობენ თბილისში. მოსწავლეთაგან კი მიკრეულად ირაკლი ბაზრასვილი მე სტუმრა, გახარებულმა ჩემი „ავაზა“-ს მასხური ვაწვეე, მისგან კი რამდენიმე წელიწადში საქართველოს ნაკრების მასხურს „მოვითხოვ“. მინდა ვითხრაო, რომ კაჭრეთიდან წახვლას არ ვაპირებ, ყოველ შემთხვევაში, მინდა აქ დავრჩე, აქ ერთი მატარა სახლი ავიშენო, რომ ყოველთვის მქონდეს ურთიერთობა ამ ხალხთან, ვისაც აქ ყოფნისას დავუახლოვდი. და, რაც მთავარია - ჩემი ცოდნითა და გამოცდილებით ხელი შევეწყო აქაურ ბავშვებში ფეხბურთის განვითარებას და მათი სახით ჩვენი გუნდებისათვის დირსული ცვლის აღზრდაში მეც შევიტანი ჩემი წვლილი.

შინა მამარაშვილი, გურჯაანის რაიონი, სოფელი კაჭრეთი

მოავალი კიდევ გავრჯავ გამოიხმობ წარსულიდან

ბრიგოლ ფერაკე

„ბანაკი ოსვენციმ... აქ გარდაიცვალა რამდენიმე კვირის წინ მოყვანილი გრიგოლ ფერაკე, პროფესორი, თეოლოგი, მართლმადიდებელი, ქართველი, გამოჩენილი მეცნიერი... ფერაკე გარდაიცვალა გავის კამერაში, ოსვენციმის საკონცენტრაციო ბანაკში. გავის საკანში მრავალმედიანი პატიმრის ნაცვლად ნებაყოფლობით შევიდა...“ მისი ბოლო სიტყვები იყო: „მადლობით, ღმერთო, ყველაფრისათვის“. ეს ცნობა პოლიწოდ მიტროპოლიტ დიონისეს ოსვენციმის ყოფილმა პატიმარმა მიაწოდა... ამ პატიმარმა მოიტანა არქივანდრიტ ფერაკის გვარი...“

ასეთია ჩვენი თანამემამულის, გრიგოლ ფერაკის მოწამებრივი აღსასრულის ერთი ვერსია, მეორე ვერსიაც თუმცა ერთგვარად განსხვავებულია პირველისგან, ამ აღმანიის დიდსულოვნებაზე მეტყველებს: „1942 წლის 8 დეკემბრის სუსხიან დღეს ფაშისტებმა ოსვენციმის ბანაკის არაქათვამოცლილი ტყვეები დედამიწაზე გამოიყვანეს გარეთ ყინვაში და უბრძანეს: ყველანი რომც დაიხიციოთ, ასე იდგებით, ვიდრე დამნაშავეს არ დაასახელებოთ. ტყვეებმა არც ის იცოდნენ, რომელ დანაშაულზე იყო აღბარება და მამასადაც, არც მის ჩამდგენზე იცოდნენ რამე. აუტანელი ყინვაში ყველას გარდაცვალილი სიკვდილი რომ ემუქრებოდა, ეს ვჯავთიანებაც იცოდნენ და ტყვეებმაც. ანაზღად შერკინეს ერთი კაცი გამოეყო და განახლდა: „მე ვარ ის დამნაშავე“ გააგებულმა ფაშისტებმა მას ვერ ძაღლები მიუხიეს, ხოლო მეორე ნათი გადაასხეს და დაწვეს...“

ვირე სული ამოვიფიქრა, მან წარმოიტყვა: „მადლობით, ღმერთო, ყველაფრისათვის“.

გრიგოლ ფერაკე დაიბადა 1899 წელს, მამამისი რომანოზი მღვდელი იყო, დედა, მუღლისის ქალიშვილი... 1913 წელს თბილისის სასულიერო სასწავლებელი დაამთავრა, ხუთი წლის შემდეგ - სასულიერო სემინარია, რომელსაც იმ დროს კორნელი კეკელიძე ხელმძღვანელობდა. თბილისის უნივერსიტეტის სიბრძნისმეტყველების ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ სოფელ ხანდაყნაში მასწავლებლობდა... 1921-ში თავის ორ მძაინან ერთად მეთერთმეტე არმიის წინააღმდეგ იბრძოდა, რის გამოც შენადარუნელმა პატიმრობა ემუქრებოდა, ამიტომ კორნელი კეკელიძემ სოფელ მანავში გააწვია მასწავლებლად. თუმცა სამშობლოს დატოვება მაინც მოუხდა. იმავე წელს მიტროპოლიტ ნაზარის და კორნელი კეკელიძის შუ-

ამდგომლობით საკათალიკოსო საბჭომ პატრიარქ ამბროსის თავმჯდომარეობით თეოლოგიური კათალიკოსის მისაღებად გრიგოლ ფერაკე ბერლინში გაგზავნა...“

„მასწავლება უკანასკნელი ადგილობის დელსასწავლი სამშობლოდან გამგზავრებამდე. ეს იყო 1921 წელს. იმ წელს ადგილას 1 მისი აღინიშნავენ... სიონის ტაძარში მორწმუნე ცოტა იყო, წირვა-ლოცვას ადევნებდა საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ლეონიდე... კარიბჭესთან გავცავდი. არაფერი მესწონდა, ვერაფერს ვგრძობდი, ის კი არა, პატრიარქსაც ვერ მივუხალვოდი მამში, როცა ყველა მორწმუნე მასთან კეთილი სურვილებითა და მილოცვებით მიდიოდა... ლოცვის დამთავრებისას, როდესაც პატრიარქი ტაძრიდან გამოდიოდა, შებნიშნა დ მომხარბა: „ქრისტე აღსდგა!“ მე მქანეკურად ეუბასუბე და უკან გავეყვი. დღე იწყებოდა. სიონისკენ მიმავალი ქუჩა, წარსულს წაღვებში ამ დღისათვის ჩვეულებრივ ხალხით ლავსე, ახლა დაცარიელებული იყო. სასაღვსის ფანჯრები დარბაბებით დავხურბა, გვერნებოდათ, ქალღას კ უხარბოდა ეს დიდი დელსასწავლი... პატრიარქი მარტოდმარტო მიდიოდა, ეკლესიის მშახურბოან არავინ აცილებდა... მომოსრბით მიგდევდი... თავისი რეზიდენციის შესახველოთან შეჩერდა, ჩემი ორივე ხელი აიღო და მამბრბივი ზრუნვით მანავაღვზის წარბოქვა: „მედი დავკარგე ვანკსორე, ისინი შენი სიკაბუქე!“ შევიგრბმენი მამაშვილური მზრუნველობა, სიმწარე, ტკივილი და სევდე...“ ასე აღმონდა მრავალი მაღალი ღირსებით შემკული ქართველი ჭაბუკი გერმანიაში, სადაც ბერლინის უნივერსიტეტის თეოლოგიურ ფაკულტეტზე სწავლისას სრულყოფილად დაუთვლა ძველბერლინად, სირიულ, ძველგერბულ, არაბულ, ძველსომხურ და კობტური ენებს. უკვე თეოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატმა ბონის უნივერსიტეტზე დაამთავრა. ნაშრომისათვის „სამონასტრის საწყისების საკითხები საქართველოში“ გრ. ფერაკის ფილოსოფიის დოქტორის ხარისხი მიენიჭა. რის შემდეგაც იგი ბონის უნივერსიტეტის პრივატ-დოცენტად დაინიშნა და ძველი ქართული და სომხური ლიტე-

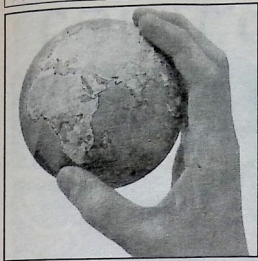
რატურის კურსს, როგორც მეცნიერსა და მკვლევარს, ხშირად უწევდა მუშაობა გერბოის ჩამყვან ბიბლიოთეკაში და ვწვდენ უწინარეს ყოვლისა ქართულ კვლს ეხებდა. ასე მიაცვია სიონის საჯარო ბიბლიოთეკაში პეტრიწონის მონასტრის ტიპიკონის ქართულ ვერსიას, აესტრის დედაქალაქში - დიონისე აეროპაგელის თხზულებათა ქართულენობან კრებულს, ათონზე, შავ მთაზე და დამასკოში - უკვირფასეს ქართულ ხელნაწერებს.

თავის ნაზრვეს, კვლევის შედეგებს ხუთ ენაზე წერდა და აქვე ენებდა, წერდა ლექსებსაც... ექ: თაყაიშვილის პარიზში გატანილი გამძის დაცვაში ეხმარებოდა... უცხოურ უურნალებში აქვეყნებდა სხვადასხვა ენაზე დაწერილ შრომებს, თავადაც გამოცემდა ურნალებს „ჯვარი ვახის“ და „პატროლიტი“ (პოლ. ენაზე). მავრამ სამშობლოს მონასტრება, სევედა, მუდამ თან სევედა და სტანავადა, გაუთავებლად სწერდა კათალიკოს-პატრიარქსაც, თავის მასწავლებლს, კორნელი კეკელიძესაც, სოხოვდა საქართველოში დამრუნებაში დასმარებოდნენ, მავრამ...“

1930 წლის შობის დღეებში მიმეხ სნებაშვილის ხილვა ჰქონდა - თავი დივრთის უნდა მიუძღვნა. და ასეც მოიქცა - გამოავანმრთელეული ბერად ავიცეცა, 1934 წელს კი გრიგოლ ფერაკე არქიმანდრიტის ხარისხში ადივანცია. ამ პერიოდში იგი პოლონეთის დედაქალაქში ცხოვრობდა და პროფესორის რანგში იტარ უნივერსიტეტში კითხულობდა ლექციებს. მეორე მეორე მსოფლიო ომი დაიწყო, ფაშისტის ბოროტება პოლონეთსაც მიეღო სისასტიკით დაატყდა თავს, გარმავა ერთ დიდ სასაკლავო იქცა, უმოწავლოდ იელტებოდა დიდი თუ პატარა... შობისა და მწუხარებით გათანგული ვარშავილებს ხშირად სევედებდა ქუჩებში დაგრილებთან თუ დღეულებთან მეხლხარბოდ უშიშარ ღვთისმსახურს, რომლებიც პირველებს ჭრილობებს უხვევდა, მეორეებს კე აპატიონსებდა. ბევრმა არ იცოდა ამ დამიანის ვინაობა, სამკვიფროდ გესტაპომ იცოდნენ მის შესახებ ვეველფერი და ამტრომაც დააკატორებს გბრავლია დასმარებლის ბრალდებით და ათათასობით ადამიანთან ერთად ოსვენციმის საკონცენტრაციო ბანაკში გაამწვეს...

მსოფლიო ყიდილი ყიდემა

დიდი ბრიტანეთი

11 წლის მწეჩის მესამე ჩოპანი

გამოცემა 11 წლის მაიკლ დოულინგის მესამე რომანი, რომელიც მისი ორი წინა წიგნის მსგავსად „ფენტეზის“ ჟანრს განეკუთვნება. ამ უნიჭიერესი ბიჭუნას IQ-ს მანქანებელი 170-ია, ასეთი მანქანებელი კი დიდბრიტანელთა მხოლოდ 0,2%-ს აქვს. მაიკლი იმ 10 ნიჭიერ ბავშვს შორისაა, რომელთა შესახებაც ტელეარხი „Channel-4“ დოკუმენტურ სერიალს იღებს.

პატარა მწერალი ნიჭიერებასთან ერთად ძალზე ერთდირებულაცაა, მან საკმაოდ კარგად იცის ძველბერძნული, ლათინური, ძველი ინგლისური, საფუძვლიანად ეუფლება იეროის, ბოლო დროს კი ჩინურის ერთ-ერთი დიალექტის შესწავლასაც მოჰკიდა ხელი, ამასთან იგი სერიოზულად არის დაინტერესებული დოკუმენტარული ნაწილაკების ფიზიკით, ხოლო სამომავლოდ მაიკლი ექიმობას აპირებს.

იაპონია

მოცაჩი ვაშაში

ახლახან მოსკოვში, „მუსიკის სახლში“ ევგ. სპიკაიკოვის მიერ ორგანიზებულ საღამოზე „შობა მოცარტთან ერთად“ 10 წლის იაპონელმა გოგონამ აიძი კობაიაშიმ ისე შეასრულა მოცარტის ურთულესი 26-ე კონცერტი, რომ ყველა გააოგნა. იაპონიაში მუსიკოსებისათვის დაწესებული ყველაწინაპრი პრიზის მფლობელმა აიძიმ მსოფლიოში ცნობილი ყველა საკონცერტო დარბაზი დაიპყრო. მასწავლებლის, იუკო ნინომიას თქმით, გოგონა ყველაფერს უცბად თვითნებს თუშტა, ამის მეცადინეობა მაინცდამაინც არ უყვარს, სამაგიეროდ, როგორც კი როიალს მიუჯდება, საოცარი აღმაფრენითა და შთავონებით უკრავს ნებისმიერი სირთულის ნაწარმოებს.

აიძი სოფელში ცხოვრობს, მასწავლებელთან სამეცადინოდ კვირაში ორჯერ ჩადის ტოკიოში, ამასთან ყოველთვის მარტო ჯდება თვითმფრინავში და მარტო მეზავრობს.

სპიტხანში

სასკოლო ცხელი ხაზი მშობლებისათვის

მას შემდეგ რაც სპეციალური „სასკოლო ცხელი ხაზი“ ამოქმედდა, ვიეტნამელი მოსწავლეები დარწმუნდნენ, რომ დღიურის „დაკარგვას“ აზრი აღარა აქვს: მათი აკადემიური მოსწრებისა თუ დისციპლინის შესახებ შშობლები ცხელი ხაზის მეშვეობით იგებენ. მოსწავლეებს, რომლებიც ფიქრობდნენ, რომ ყოველდღიური საზრუნავით დაკავებული შშობლები გაწამაწავში ნომერს ვერ დაიმასსოვრებდნენ, ბოლო იმედიც გაუცურვდათ: ამ პროექტის ავტორებმა „ცხელი ხაზის“ ნომერიც უაღრესად მარტივი და ადვილად დასამასსოვრებელი შეარჩიეს – სამი სამიანი, სამი ნული.

ბერმანია

ბავშვები დამოუკიდებლობის თავიდანვე ეჩვენებიან

მრავალი სხვა ქვეყნის და მათ შორის ჩვენი, შშობლებისგან განსხვავებით, გერმანელები შვილებს საპენსიო ასაკამდე როდი „ათრევენ ზურგზე აკიდებულეს“. ისინი ბავშვს დაბადებიდანვე აჩვენებენ დამოუკიდებლობას, უხსნიან, რომ დედას და მამას თავთავიანთი საქმეები აქვთ და რომ ის სულ მალე იქნება დიდი და მართლაც, 14-16 წლის ასაკში გერმანელ მოზარდთა უმრავლესობა ტოვებს მშობლიურ სახლს და საერთო საცხოვრებელში გადადის, თავს კი სახელმწიფოს მიერ გამოყოფილი ფულადი დახმარებით ინახავს. გერმანულ ახალგაზრდებს შეუძლიათ 27 წლამდე არ სამუშაოს შოვნამდე იცხოვრონ ასე და არაფერი დაიკონ.

აშშ

შიჭეხი გოგონებზე ნიჭიერები აჩიან

მათემატიკური ნიჭით გამოჩენილი გოგონებისა და ბიჭების ტესტირების შედეგად მეცნიერებმა დაადგინეს, რომ ასეთი ბიჭების რაოდენობა 13:1 შეფარდებით აღემატება გოგონების რაოდენობას. ორგანიზომილებიანი ნახაზის მიხედვით ბიჭები გოგონებზე უფრო ადვილად და სწრაფად აგებდნენ ბლოკებით კონსტრუქციებს, უფრო მუსტად მსჯელობდნენ კუნებებსა და ზედაპირის ფონზე. სწორედ ამ უნარებით ხსნიან მეცნიერები მამაკაცთა უპირატესობას ისეთ დარგებში, როგორცაა არქიტექტურა, ქიმია, მშენებლობა და სტატისტიკა.

რობოტების საუხუნე

სიტყვა „რობოტი“ ტრამეიში დიხადა

სიტყვა „რობოტი“ მეცნიერებმა კი არა, ჩვენმა მწერალმა კარულ ჩაპეკმა მოიგონა. პირველად ეს სიტყვა მან იხმარა 1920 წელს დაწერილ ფანტასტიკურ ნაწარმოებში „RUR“. თუმცა არსებობს მეორე ვერსიაც, რომლის თანახმად სიტყვა, რომელმაც პრაქტიკულად მსოფლიოს ყველა ენაში დაიმკვიდრა ადგილი, თავად კარულ ჩაპეკის

მომფეიქრებინა ისეთი ადამიანის აღმნიშვნელი გამოთქმა, რომელსაც მუშაობა შეუძლია, საროვნება კი არა. ეს იდეა გამოიხატება ჩეხური სიტყვით „რობოტი“.

პიესაში RUR აღწერილია ხელოვნურად სინთეზირებული, უსულგულო, უგრძობელი ფსევდოადამიანების რობოტების აჯანყება.

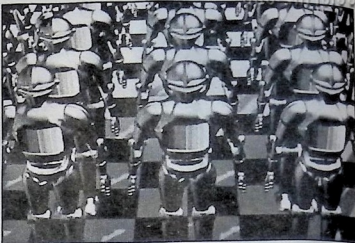
ჭარბი ინტელექტით დაჯილდოებული რობოტები იმ დასკვნამდე მივიდნენ, რომ ადამიანები წარმოადგენენ პარაზიტ რასას, რომელიც მათ ზარაზე არსებობს და ისინი უნდა განადგურდნენ, რადგან არაივს სჭირდებათ. „მთელი მსოფლიოს რობოტები, მოგიწოდებთ განადგურეთ ადამიანები. ნუ დაინდობთ მამაკაცებს. ნუ დაინდობთ ქალებს. ხელუხლებლად შეინარჩუნეთ ქარხნები, მიმოსვლის გზები, მანქანები, მადარობები და ნედლეული. დანარჩენი მოსპოეთ, მერე კი მუშაობა განაახლეთ. მუშაობა არ უნდა შეწყვეს!“ — ასე მიმართეს

აჯანყებულმა რობოტებმა თანამებრძოლებს.

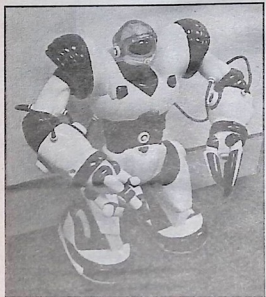
ადამიანთა სამყაროს დამყრობი შეშლილი მანქანების იდეა მრავალ მწერალ ფანტასტს აწუხებდა, მათ შორის კარულ ჩაპეკის გარდა, არიან ჰერბერტ უელსი, რეი ბრედბერი, კლიფორდ სიმიაკი, სტანისლავ ლემი, არკადი და ბორის სტრუვაკევიჩი.

აღმართა მსტავსად ლა ხატად

იაპონელებს მიჩანიათ, რომ კაცობრიობის ისტორიაში XXI საუკუნე რობოტების საუკუნის სახელით შევა. ადამიანის მსგავსი რობოტების შექმნის იდეოლოგიური

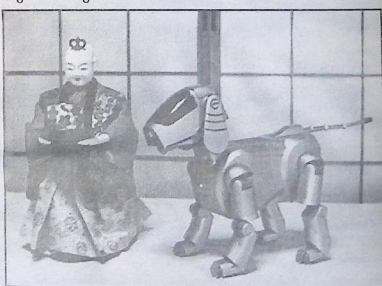

სარჩული იმაში მდგომარეობს, რომ მანქანა ყოველდღიურ ცხოვრებაში ადამიანის აქტიურ დამხმარედ უნდა იქცეს, ხოლო გონიერ მექანიზმებთან ჩვენი დამეგობრების ყველაზე მარტივი გზა მისი იერის ადამიანის იერ-სახესთან მაქსიმალური მიახლოებაა. სწორედ ამ ორიენტირით ხელმძღვანელობდნენ იაპონელი სპეციალისტები, როდესაც 154 სანტიმეტრის სიმაღლისა და 58 კილოგრამი წონის მოდელს „ეი-არ-3-2“ს ქმნიდნენ. გარეგნულად ეს არსება კოსმონავტის სკაფანდრთან ბევრს ჰგავს. იოკაჰამაში გამართულ გამოფენაზე ერთ ავტორ

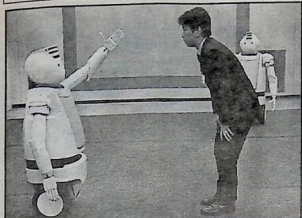

კი არა, მისი ძმის, ცნობილი მხატვრის იოზეფ ჩაპეკის მოგონილია. ამ ვერსიის თანახმად, თავდაპირველად მწერალს გადაუწყვეტია ხელოვნური მუშებისთვის „ლაბორატები“ (ინგლ. ლაბორ-მუშაობა) დაერქვა, მაგრამ მას ურჩევია ადამიანი — ავტომატისთვის რობოტი ეწოდებინა. თავად კარულ ჩაპეკი კი ასე გვიყვება სიტყვის დაბადების შესახებ:

„რობოტები ტრამეით მგზავრობის შედეგად გაჩნდნენ. ერთხელ პრეაში საგარეუბნო ტრამეით გავემგზავრე, ტრამეია ვაჭვიდილი იყო, მგზავრები მის საფეხურებზეც ეკიდნენ და ცხვრებივით კი არა, მანქანებივით იქცეოდნენ. ვუყურებდი მათ და მიკვირდა, რამდენად გულგრილები იყვნენ ისინი. დავიწყებული ადამიანებზე, რომლებიც პიროვნებებს კი არ ჰგავდნენ, არამედ მანქანებს და გზაში გადავწყვიტე

რობოტს ერთი ადგილიდან მეორეზე გადატანდა მაგიდები, მეორე კი მცირელიტრაჟიან ტრაქტორს მართავდა. თუმცა რობოტების შექმნილი წარმოება სწრაფად ვითარდება, ეს კი ძირითადად იაპონიაში ხდება. თავად იაპონელთა აზრით, ადამიანის მსგავსი რობოტოტექნიკა ჯერ კიდევ არასაკმარისად არის გა-

ნეთარებული საიმისოდ, რათა ეკონომიკის მასშტაბურ დარგად ჩამოყალიბდეს. აქედან გამომდინარე, მათ მიაჩნიათ, რომ რობოტები მხოლოდ 2025 ან სულაც 2050 წელს დაიმკვიდრებენ ადგილს ჩვენს ცხოვრებაში.

„სასარგებლო ჰუმანიოიდის“ თვისობრივებულება რამდენიმე ასეულ ათას დოლარს შეადგენს. ხოლო თუ კვლევებისა და ექსპერიმენტების ხარჯებსაც გაითვალისწინებთ, ლაბარაკია უკვე რამდენიმე მილიონზე. მაგალითად, კომპანია „კავასაკის“ მიერ შექმნილი რობოტი, რომელსაც ამწე კრანის მართვა შეუძლება, 2,3 მილიონი დოლარი დაჯდა. გამოდის, რომ ბევრად უფრო იაფი და ხელსაყრელია ჩვეულებრივი ამწეს მემანქანის დაქირავება, რომელიც ბევრად უფრო იაფად შეასრულებს იგივე სამუშაოს, ასე რომ ჯერჯერობათ რობოტები უფრო ძვირადღირებულ გასართობ სათამაშოებს წარმოადგენს, ვიდრე სასარგებლო მეგობრებს.

რობოტი გზნობი

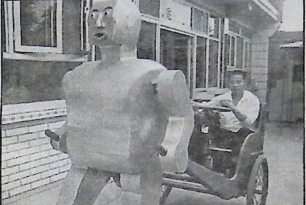
ამ თვალსაზრისით ყველაზე დიდ წარმატებებს მაილწია კორპორაციამ „სონი“. მისი ერთ-ერთი ბოლოდროინდელი რობოტი „4-ექს“ – 158 სანტიმეტრის სიმაღლის პლასტიკური ქმნილება სულ 5 კილოგრამს იწონის და მშვენივრად ცეკვავს, როკენ როლს, მღერის,

თავისუფლად იყენებს 60 ათასსიტყვიან ლექსიკონს ლაღად დადის როგორც სწორ, ისე უსწორმასწორო ზედაპირზე, უცოქმანოდ ადის და ჩამოდის კიბეზე, თუ წააქევეთ, იგი სხვის დაუნმარებლად დგება. თვალეზად ამ რობოტს ორი ვიდეოკამერა აქვს, ყურებად კი – შვიდი მიკროფონი. „4-ექს“-ს მშვენიერი მესიყვრება აქვს. „ვიდრე მე თქვენ სახეს ვიპაზსიყრებ, ვთხოვთ ნუ გაინძრევით“ – უცხადებს იგი ადამიანს, რომლის მოძებნაც მერე უამრავ ადამიანს შორისაც კი შეუძლია.

„სონის“ პირშეშა ძალდი რობოტიც. ახალი თობის ძალდი-რობოტი მძლავრი მიკროჩიპით არის აღჭურვილი, რომლის წყალობითაც ის თავის წინამორბედებზე ბევრად სწრაფად აზრონებს. როცა ამას საჭიროება მოითხოვს, ხელიწუნური-ნტელექტიანი ძალდი თვითონ მიირბენს ხოლმე დამუხტვის წყაროსთან, დაიმუხტება და შზად არის კვლავაც შეასრულოს ადამიანის ბრძანებები. ძალდი-რობოტი სახეზეც ცნობს თავის ბატონოს და ხმაზეც სულ მას 100 განქარგულიკის შესრულება შეუძლია.

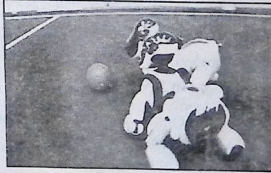
დარგის მეორე ფაგორიტი იაპონური მანქანათსამშენებლო კომპანია „ჰონდა“ ერთხელ არჩეული გზის ერთგული რჩება – ადამიანის მსგავსი მანქანები ადამიანების დასახმარებლადაა მოწოდებული. „ჰონდას“ 120 სმ. სიმაღლის ქმნილება, სახელად სიმი, რომელიც სკაფანდრიან კოსმონავტს ჰგავს, „სცნობს“ სახეებს, დადის ყველა მიმართულებით,

კრდა აქისა, ასახის პრიმიტიული ძალღობის წარმოსიტყვის შესწავლას. თუმცა ეს რობოტი ვერცხობობით მხოლოდ გამოდის ფუნქციებს ასრულებს, კორპორაციამი დარწმუნებულები არიან, რომ მომავალში იგი ადამიანის აქტიური და მხმარე გახდება და შეექმლება, მაგალითად, შეასრულოს ბინის მცვე-

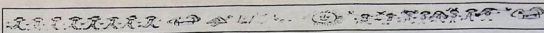

ლის, მოხუცებულთა ბიძის როლი. ჯერჯერობით კი ქირაობის დიდი ფასის (წელიწადში 150 ათასი დოლარი, დღე-ღამეში კი 15 ათასი) გამო ასიმი მხოლოდ უმსხვილეს კომპანიების შტაბბინებში „მუშაობს“. „ჰონდასეკული“ რობოტი აქვთ კომპიუტერულ კომპანიამი „ნინონ აი-ბი-ემი“, ასიმოს მომსახურებით სარგებლობს კოსმონავტ მაიორუ შორის კუთვნილი „ჰომავლის სამეცნიერო სასახლე“ და სხვა.

რობოტების სრულიყოფაზე, მათი პლასტიკის დახვეწაზე არა ერთ კომპანიამი მუშაობენ კონსტრუქტ-

ორები და მეცნიერები, რაც გვაფიქრებინებს, რომ შორს არ არის დრო, როდესაც ჩვენსავე სახედ და ხატად შექმნილი ეს არსებები დამხმარებელ მოგვევლინებიან და როგორც მათი შემქმნელები გვპირდებიან, შრომასა და ყოფას გაგვიადვილებენ.

რატო

ვაგობთ ასე?

სიტყვით კონა

ფხიდან მოცვეთილი – ეშმაკი, გაიჟერა, ქვეშეკეშა. ტანდაბალ ადამიანზე იტყვიან ხოლმე ფეხებიდან ცვლება და ამიტომ არის დაბალიო. წინათ ხალხს ეგონა, რომ ყველა ფიზიკური ნაკლის მქონე ადამიანი ცხოვრებაში თავის გასატანად ერთგვარი კომპენსაციისთვის მეტი მოხერხებულობით, გონიერებით არის დაჯილდოებული და ამიტომაც ტანმორჩილი კაცი გაიჟერა, გაქნილ ადამიანთან ასოცირდება.

ფონს გასვლა – სამშვიდობოს გასვლა, გასაჭირისაგან თავის დაღწევა. ფონი მდინარის ნაკლებად ღრმა ის ადგილია, სადაც ადამიანს წყლის ერთი ნაპირიდან მეორეზე მშვიდობით გასვლა შეუძლია, დროთა განმავლობაში სიტყვა „ფონი“ და შესაბამისად გამოთქმა „ფონს გასვლა“ საერთოდ გაჭირვებისგან თავის დაღწევის გამომხატველად გადაიქცა.

ფოსტის ცხენივით სირბილი – შეუსვენებელივ სიარული, სირბილი. ძველად სოფელში გლეხებს ავალდებულებდნენ რიგ-რიგობით მიეყვანათ კანცელარიაში ცხენი იქ მომუშავე მოხელეთა საჭიროებისთვის. ასეთ ცხენს ყველა სურვილისამებრ იყენებდა და ცხენს დღე და ღამე მოსვენება არ ჰქონდა. ამიტომ როცა კაცს შეუსვენებელივ სიარული უწევდა, მასზე იტყოდნენ ფოსტის ცხენივით დარბისო.

საგუგუშო მორბილი – მცირე თოვლი. საგუგუშოს ეძახიან თოვლს, რომელსაც გაზაფხულის პირზე დასდებს, სწორედ იმ დროს, როდესაც გუგულები გაზაფხულის მოსვლას ვკამენობენ.

ტოროლა ჩიტვივით დარჩა – მარტო, უამხანაგოდ დარჩა. ტოროლა მუდამ მინდვრადაა, ზამთარშიც კი, როცა სხვა ჩიტები მყუდრო ადგილს აფარებენ თავს, ტოროლები კვლავ მინდვრად ფრენენ მარტონი.

შაშვის ცრემლი – მეტად საბრალო, საცოდავია. საერთოდ ფრინველს და კერძოდ, შაშვს, როცა დაჭრილია ან მოტეხილი აქვს რამე და გამოწარებულია, თითქოს ცრემლი ადგებაო, თვალი უსველდება. ადამიანის მდგომარეობის ცრემლიანი შაშვისთვის მიმსგავსება უკიდურესად მძიმე გაჭირვების გამოხატავა.

დაისი – მზის ჩასვლის

დრო

დარდაპი – ყვეები, სულელი

დუშაყი – ცხენის ფეხის დასაბორკი თოკი ან ბორკილი

დუშარდი – ცხერის საპარსი მაკრატელი

რიპი – მოკლე ჯოხი

რული – მსუბუქი ძილი

რუსხმული – მადლა

ამენებული რუ დაბლობიდან მადლობზე წყლის ასაყვანად.

სახინჩარი – ფიზიკური ნაკლის მქონე, მახინჯი

ტაბარუპი – უქონელი, დარბი, დატაკი

ტალიპი – ტანადი, მხარბეჭიანი, მოხდენილი

ტაპვი – მოკვეთილი კიდურის ან სხვა ორგანოს დარჩენილი ნაწილი

ნიუზიის მანიფესტაციები

მირზა ბელოვანი

ს ს რ ა კ ა რ ა

ჩემს ბავშვობაში ცნრა მათა კალთას ციხე რომ იდგა მთსუე მაღალი. ცნრაკარა ერქვა და თითო კართან ცნრა ლოდი იწვა, ცნრა მძისმაგვარი. ციხეს მდუმარე დარბაზი ჰქონდა, დამსობილი და უენო სარი, და დამდამობით ცნრაპირად ქროდა ცნრა კარებიდან ამდგარი ქარი, მე უოველ დილა ავდევიდი ადმართს, მოწუენილი და უმინზოდ ჩუმი, ჩამოკვდებოდი დანგრეულ თედთან და უურს ვუგდებდი წარსულის დუმილს. მეკონა, ქარი უმორეს წღაპრად მომანარებდა რამეს საოცარს, მიმანწაულიდა თმარის საფლაუს და დაწურულ „ვეფხისტყაოსანს...“ მაგრამ ნელ-ნელა შევიტენ თითქოს, ძნელია უხმო აჩრდილებს მიჰყუე, უოველდღე ლოდი ცვიოდა თითო და მტკიუნეულად ოსრავდა ციხე-ასუ დანგრუნენ ცნრაკარას ბუნენი, მაგრამ ნანგრევთან როცა კავივლი, დამხვდება თედთან ბავშვობა ჩუმი, როგორც ლამაზი, თუთი ვვავილი. დამხვდება ქარიც და, როგორც დრუბელს, გამაქანებს და წარსულში მიხვევს. კედლები დგება და ჩემს ვრცელ უბეს შეეფარება მდუმარე ციხე.

ნუ მნერ

ნუ მწერ, რომ ბაღში აუვადა ნუში, რომ მოწმინდასე მსე დაწვა თითქოს, რომ საქართველო ამ ვასაფხულში, როგორც უოველთვის, წაბავს სვითოს, რომ ორთაქალამ ჩიცვა თუთი, რომ შენც ჩიცვი კაბა ვვავილის, რომ მტკვარი ოსრავს, როგორც უოველთვის, როცა მეტების ახლოს ჩიცვლის. ...წუსეულ ვებრძოდი ცეცხლს და ურავანს და სამინელი ბრძოლების ნისლში მე მომეფენა, სადღაც ჩვენს უკან აულვებული იდგა თბილისი. ორთაქალაში ჰევაოდა ნუში, მოწმინდის მსრებსე მსე იწვა თითქოს, და შენ, ძვირფასო, ამ ვასაფხულში, როგორც უოველთვის, მოჰვავიდი სვითოს. ნუ მომწერ... ისეც ვიცი რავგარი ფერებით ჰევავის თბილისი ახლა, რომ ვიდაც დადის მინდვრებში დამით და დილისათვის ამწვანებს ნახნავს. მე ისეც ვიცი, რომ კარვ ამინდებს მოაქვს გულების საამო ფეიქვა, და ბოლომდის ტყვია დამინდობს, თუ ვასაფხულებს შევხვდებით ერთად, - გეტყვი, რომ მოვედ ბრძოლანახული და სიკვდილამდის შენთან დავრჩები, რომ ლამაზია მსე ვასაფხულის, ბრძოლების შემდეგ - მსე გამარჯვების.

ჩვენი ბაი

ქეთი ჯანანაშვილი

გ. რამიშვილის სახელობის
გერმანული სკოლის მოსწავლე,
ნახატები ავტორისა

სურათები ფრაგმენტბად უკავშირდება ერთმანეთს და ჩნდება ერთი დიდი ამბავი, რომელიც მასხინდება.

აწოწილი მჭეით ვერ ჩრდილავს დოლის ყანის ეკლესიას. ერთ დროს შუაზე გაყოფილი ტაძარი ახლა მთლიანია. შევივრძნობ სიერცეს, ჩემს სიერცეს, ერთიანობას.

ჩვენი სიმღერა ფარავს მთელ ტაო-კლარჯეთს. ემოცია იკავებს სულის უმეტეს ნაწილს... დამიმბეზულებს, ნელ-ნელა მოვიწვევთ სინათლისკენ, კარისკენ...

სიონზე ფარავს ჩვენი ნაბიჯების ხმას. როცა მთავრდება გზა, გრძელი გზა, მიმაგალი იქით, სადაც მახანია, ბოლო წერტილი, უცებ ჩნდება გრძნობა, სიამაყე, სინანული.

ბილიკის თავზე მოჩანს ხანძარი. ჩვენი თვალები დაცოცავენ ნახევრად დაშტურულ კედლებზე. კიბენ და ისრუტავენ ახალს, იმას, რაც აქამდე არ უნახავთ.

უმარავი გაფართოებული თვალი აწყდება

ერთმანეთს. ვლის პასუსს, გულში რომ უგროვდა... ემოცია აკავებს სიტყვებს. ოგნებული დგახარ აწოწილ კედლებში. მხოლოდ რა უსუსური ხარ ამ ყველაფრის შიგნით... სიმსუბუქე მიამაგრებს ცამი... ოცნებაში ხანძარი რჩება იქ მიწისკენ მიზიდული. წვიმა აჩერებს შეგრძნების უნარს... წვიმა ერად. წვეთები ხეგეტენ მიწის ზედაპირზე. დავროვლ მტერის გროვას და იღონებთ იქ, სიღრმეში.

წვეთები ეცემა შატბერდის კედლებს და იშლება კიდევ უფრო მეტ წვეთად. შეფუფული ბავშვები ეძებენ სითბოს... მიბუზული ბედურებით დაფუფუნებენ ატეიქით.

არ მინდა, შევივლეს ტაძარს. ისიც ეტეს სითბოს, ოღონდ ჩვენში, დადგება დრო და იპოვინს.

არ მინდა, ვიფიქრო, რომ ამ ხალხს არ აქვს უნარი შევიცნოს სასწაული. სასწაული ჩვენითვის!

იშნის ჩამონგრეულ კედლებში მოჩანს ცა. გუმბათის ყელი უჭირავს პაერში გამოკიდებულ თაღებს. ოდესღაც გამოაცალეს ფუტე.

პოდა, გუმბათი აზიდულია ზემოთ, გარშემო მოწყვეტა ვიწრო ფანჯრები და ფრესკა. გიმსუბუქებს სხეულსაც და სულსაც ვიწრო ფანჯრები შუქით უკავშირდება ერთმანეთს და მრგვალ ყელს აძლევს კიდევ უფრო დიდ სიმრგვალებას.

მინდა ხელში დავივირო გუმბათი. სინელების ძალა უსახურავო იშნურია უსასრულობიდან ცლილობს გაეძვეს უშუალებს კედლებს.

მომრგვალებული საკურთხეველი არ ეხე

ხახულის ეკლესიას თავზე ადგას ნიშანი, რომ ეს უკვე მჭეითაა. ფანჯრებზე აერული რკინის ბადეები. ვერ ზედა რა სდება შიგნით. სიბნელეს უნდა გარეთ გამოხვლია და მიიზიდავს თვალებს.

მიწა ცლილობს გამრავლდეს. ნახევრად მავლული ეკლესია თავისთან მიიზიდოს, თავისთან დაამწყვდილოს.

არ გამოუვა... ხეებში მოჩანს მხოლოდ გუმბათი. ჩვენ ეშორდებით ხახულს, ფიქრი კი არა.

ყველა ეკლესია, მართლაც, ნახევრად ჩაფლულია მიწაში.

ომეკის თაღები ქმნიან სახეღვარს სიბნელესა და სინათლეს შორის. მისი კედლები ისეთივე ფერია, როგორიც ამინდი, - მოქუფრული, გაფითრებული.

ჩვენ გვაკლია შუბი, სითბო, მაშინ ომეკი იქნებოდა შიშის ფერი, გვაჩუქებდა სითბოს და არა სევდას...

მომრგვალებული გუმბათი ენება ცას... მეც მინდა შევეხო, ცასაც და გუმბათსაც.

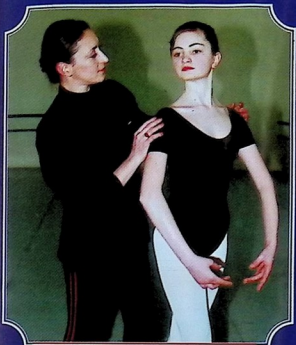
გუმბათის ყელზე მოჩანს რელიეფური ანგელოზები, ისინი ცას კაბით ჩამოვიდნენ აქ, უბრალოდ დაჩრჩნენ. იცავენ ტაძარს, ჩვენც...

ოთხთა ეკლესიას ეუწურებ გორაკიდან, ვითაობენ მიღმა ჩანს უზარმაზარი ბაზილიკა.

ნანგრევებში დაფუფუნებენ ადამიანები.

3. ჭაბუკიანის სახელობის სახელმწიფო სახელობის სახელმწიფო სახსრავლებელი

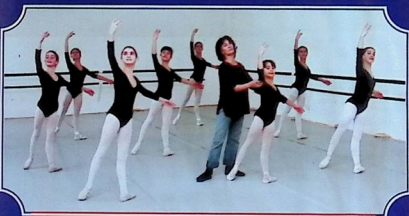
პარლამ გენერირის ფოტოები

კლასიკური ცეკვის პედაგოგი ქეთევან მუხამავერია და მესამე კლასის მოსწავლეთა გოგიაშვილი მეცადინეობის დროს (კონცერტმეისტერი თამარ ხიზანიშვილი)

სოფიას და III კლასში კლასიკური ცეკვის გაკვეთილი დაიწყება

III კლასის მოსწავლეთა ერთი ჯგუფი კლასიკური ცეკვის გაკვეთილზე (პედაგოგი ლუბოვ შკუროვა, კონცერტმეისტერი ია იაძე)

ასე ზვეწენ მომავალი ბალერინები თითოეულ მოძრაობას.

პედაგოგი ქეთევან მუხამავერია მორიგ გაკვეთილს უტარებს მოსწავლეებს: მარიამ ხუზუნუიშვილს, ანა ჯაველიძეს, თათა კაპანაძეს, მარიამ ფრიდონაშვილს და თამაზ გოგიაშვილს.

III კლასის მოსწავლეები ანა ცერცვაძე, ლელა ლევაგა და ანანო ფილაური კლასიკური ცეკვის გაკვეთილზე.

საქართველოს მიმდევარი

გაბესის საჯარო სკოლა,
I⁴ კლასი,
სელმბღვანელი
მარია ფოსხიშვილი

გაბესის საჯარო
სკოლა,
III კლასი,
სელმბღვანელი
მარია მჭედლიშვილი

გაბესის საჯარო
სკოლა,
I კლასი,
სელმბღვანელი
მარია დვანი

საქართველოს მიმდევარი

გაბესია საჯარო
სკოლა,
II კლასი,
სელმბღვანელი
ფანი კადრში

გაბესია საჯარო
სკოლა,
III კლასი,
სელმბღვანელი
სიალა მახარაზიანი

გაბესია საჯარო
სკოლა,
IV კლასი,
სელმბღვანელი
ზაინაბ მოგანაზიანი

გურჯაანის რაიონის
სადღესობის
სკოლაში ფეხბურთელი,
მწვანე
კობახიანი

კ უ ზ

თებიზ მარბიშვილი

ქართული

ბა აფილდს... სვეტები გვერის კაპიტოლებს, ესმარტა სიმბიძის დაჭურვამი. სიღრმეში მოჩანს ფანჯარა. ერთი, მხოლოდ ერთი... იქ დგანან ბავშვები და ელიან ფოტოს გადაღებას. ზოგი მღერის. თავი ჰკონია ის, რაც ოცნებაშია, კარგი გაგებით. კიდევ ტირიან, ზოგი გულახდილად, ზოგი - არა. აქაური სიჩუმი მიზნაზნება ქვიდან ქაბღე და მერე იფანტება პაერში.

მესმის ის მუსიკა, რომელიც მასხენებს ამ ყველაფერს.

ბავშვები ჰიანჭველებითი შიცოცავენ გორაკზე, ბანასკენ, ზურგზე მოიკიდებენ ახალ ემოციას და დაბრუნდებიან უკან.

მინდორში გაფანტული ქვები, ოღესლაც იყო ბანას ნაწილი...

ტაძარში პატარა-პატარა გორაკები ერწყმის ერთმანეთს. მე ვლგამ ნაბიჯს წინ და ნაბიჯს ახლისკენ...

ცის ფონზე მოჩანს ბანას გადარჩენილი ნაწილები. ამოქოლილი თაღები

ტაძარს ვოფს ჩემვან. მინდა გაგაირო აქ. და ახლა, თქვენ მისმენთ მე, არ ვიცი რატომ...

მინდა, ის ადამიანებიც იყვნენ აქ, ვინც ვერ წამოგვეცა. მენატრება ყველა. აქ უბრალოდ სხვაანაირაა... მინდა წარმოვიდგინო ისინი აზრში, ვისაც ვერ ვხედავ...

შუაში გაბოზილი ტბეთი არ პაპრებს დაცემას. მყარად დგას ფეხებზე, ფეხებზე, როგორც ჩვენ.

ტბეთი ვოფს ბნელ სიერცეს ორად, იპყრობს დღეს, სინათლეს.

და ეს იყო დღე, როცა ჩვენ პირველად შევხვდით ბირისპირ იმას, რისთვისაც მივედით იქ.

ჩვენ, მართლაც, დავიბრუნეთ... წამოვიდეთ აქ, ყველამ, ჩვენი ტაო-კლარჯეთი...

ბ ა ნ ა

ჩემი ნაბიჯები კვდენ მინდორს... ამოხეიქილ მიტეში რომაა მოქცეული...

გელესია დგას პატარა მიის ტენწერობზე, არც მწვანე როა და არც ჩაღისფერი.

მიხარია, ენახე კიდევ ერთი სასწაული - შრეგული ბანა.

ჩემი გრძობები ფეტიქება ისე, როგორც ერთ ღრის ააფეთქებს ტაძარი... და

მერე ემოციად ვიფანტები ბალახზე, იმ ქვებზეთი, ოღესლაც ერთ მილიან ბანას რომ ქმნიდნენ.

უხივარ ამაღლებულ ქვაზე და მეშლება ნერვები, ვიცი, რომ ოღესლაც ეს იყო ჩვენი...

ბოლიკები მიიწვევენ ნახერად დანერგული შესასვლელისკენ...

ბავშვები უკვე მივე-მოედნენ ყველაფერს. ანა-კუნებენ ფოტოაპარატებს, მეც...

აქ ყველაფერი შრეგულია, ცაც ვი, რომელიც უსახურაო ბანას სახურაოა, ცისფერი ცა.

ფურში ჩამეხმის კალიების სისინი. მინდა დიდხანს ვიჯდე აქ და ვუფურო ამოშენებულ ყრუ თაღებს, ორნამენტებს, ჩემს თავსაც, რომ ვწერ... ბანას ფონზე.

ჩვენ უკვე დავიბრუნეთ ბანა, ვონებაშიც და გულშიც. უსახურაო ბანა, რომლის სახურაოე ცაა, ცისფერი ცა. ბოლიკს დავუყუევი, ჩემ უკან დგას ბანა, უკვე მარტო...

ბ ა ნ დ ი ა

მიწიდან ამოხეთქილია ხანძისი ტაძარი. მიმართული ზეცისკენ. ჯერ იყო ხანძია და

მერე ეს მიწა.

კლდეებს იქით... კლდეზე ჩაგემის წყაროს ჩუხნუხი და ხანძისი სიჩუმი. ვილაც მღერის ჩვენს პიძნს... აქ, საქარ თველოდან შორს და მარცხ ახლოს...

საქართველოში, თურქეთი რომ დაურქმევაით.

დანერგულ კედლებში მოჩანს თაღები, მათ მიღმა - ცა, მთაც.

ხანძია არის კარი ცაში, ოღონდ მიწაზე. ჩამონგრეულ სვეტებში დგახარ და ყველაფერის მიუხედავად ხედები, რომ ესსამაზიანი, ჯვარგუმბათოვანი ტაძარია.

ნახერად მიწაში ჩაფლულ თაღში ვხედავ, არ ვიცი. აქ კარი იყო თუ ფანჯარა. ჩემი ემოციის ყრუ თაღი გახდა კარიბჭე, მე დამემატა ხანძია. ნელ-ნელა დავეუყუევი გზას, მომქანცველ ბოლიკს, რომელიც ხანძიაში მიღის და იქიდან მიღის კიდევ.

ო თ ი ბ ა

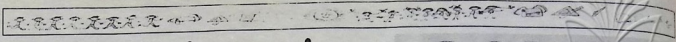
ხეებში ამოწვერილია ოთხთა ეკლესია... მწკანეში ჩაფლული... სახურავზე

ბალახებია მიმოფანტული. ცხედები, რომ ოთხთა მარტოა... მარტო დგას და გველის, ჩვენ და ჩვენიარებს, სხეებსაც - არა ჩვენიარებს. უცხოებს. უაზროდ მიხეტიალენ ტურისტებს. იქნებ აზრიანებსაც.

ვლაშქრავ მთას, ავღვიარ ეკლესიის ზემოთ, უფრო ზემოთ. ვუყურებ აფხიდს, მარტო ვარ, როგორც ოთხთა. მე მას ვხედავ, არა ხელით. უბრალოდ აზრით...

ჩვენ აღარ ვართ მარტო - მე და ოთხთა - უკვე ერთი ვართ!

შეგწევს თუ არა საკუთარი პრობლემების გადაჭრის უნარი?

მ მ ს მ ი
თინათინა ჩუბინაძე

1. უყვები თუ არა შენი პრობლემებისა და უსიამოვნებების შესახებ ვინმეს?

ა) არა, რადგან ვიცი, რომ ეს არ მიშველის - 3.

ბ) კი, თუ შესაფერისი თანამოსაუბრე მყავს - 1.

გ) იშვიათად, რადგან ყველას თავისი საფიქრალ-საზრუნავი აქვს - 2.

2. უსიამოვნებებს ძალიან განიცდი?

ა) ყოველთვის და ძალიან - 4.

ბ) ვითარებას გააჩნია - 0.

გ) ვიცი, რომ ნებისმიერი უსიამოვნება ადრე თუ გვიან გაივლის და მაინცდამაინც არ განვიცდი - 2.

3. როგორ იქცევი, როცა რაღაც ძალიან გაწუხებს?

ა) ვცდილობ, ის სიამოვნება მივანიჭო საკუთარ თავს, რომელზეც დიდი ხანია ვოცნებობდი - 0.

ბ) მეგობრებთან მივდივარ.

გ) სახლში ვზივარ და თვითონვე ვიცოდებ საკუთარ თავს - 4.

4. როგორ მოიქცევი თუ ახლობელი ადამიანი გაწყენინებს?

ა) ჩემს „ნაკვუტში“ ჩავიკეტები - 3.

ბ) ახსნა-განმარტებას მოვთხოვ - 0.

გ) ამის შესახებ მოუყვები ყველას, ვინც კი მომისმენს - 1.

5. ბედნიერ წუთებში:

ა) უბედურებაზე არ ვფიქრობ - 1.

ბ) სულ მგონია, რომ ბედნიერება ხანმოკლეა - 3.

გ) არ მაიწყდება, რომ ცხოვრებაში წყნარად ბევრი შემხვდება - 5.

6. რა აზრისა ხარ სკოლის ფსიქოლოგზე?

ა) არასდროს მივმართავდი მას - 4.

ბ) მიმაჩნია, რომ მას მართლა შეუძლია დახმარება - 2.

გ) აღამაინი თავად უნდა დაეხმაროს საკუთარ თავს - 3.

7. შენ ფიქრობ, რომ ბედი...

ა) არ გწყალობს - 5.

ბ) უსამართლოა შენდამი - 2.

გ) ვილიმის - 1.

8. რაზე ფიქრობ ხოლმე როცა ახლობელ ადამიანთან წაჩხუბების შემდეგ ბოლმა გადავივლის?

ა) იმ კარგზე, რაც ჩვენ

შორის ყოფილა - 1.

ბ) ფარულ შურისძიებაზე ვოცნებობ - 2.

გ) იმაზე, თუ რამდენი წყენა და უსიამოვნება მოუყენებია მას ჩემთვის - 3.

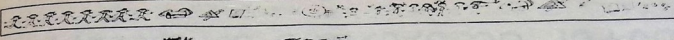
შემაჯავებ ქულეები:

7-15 ქულა: შენ ადვილად ურიდლები უსიამოვნებას, უბედურებასაც კი, რადგან შეგიძლია სწორად შეაფასო ისინი. კარგად გახასიათებს ისიც, რომ საკუთარი თავის შებრალვება არ გჭირდება, შენი სულიერი წონასწორობა ალტაცებას იმსახურებს.

16-26 ქულა: ხშირად ემღერი საკუთარ ბედს, მზად ხარ შენი პრობლემები და უსიამოვნებები სხვებს მოახვიო თავს. შენთვის აუცილებელია ვიღაცის თანაგრძნობა. კარგი იქნება, თუ საკუთარი თავის ფლობას ისწავლი.

27-36 ქულა: უსიამოვნებებს ვერ უმკლავდები. ხშირად იკეტები საკუთარ თავში და თავადვე იცოდებ შენს თავს. ძლიერი ნება რომ გაგაჩნდეს, პრობლემებსაც და უსიამოვნო სიტუაციებსაც წარმატებით გაუმკლავდებოდი. განსოვდეს, რომ პრობლემები მართლ შენ არ გაწუხებს.

ყოვალთვის ისწავლეთ გაკვეთილები

გათინდა... დილაა და სკოლაში უნდა წავიდეთ. ისე, მართალი გითხრათ, სკოლაში წასვლა არ მინდა. თითქოს რაღაც უნდა მოხდეს... მაგრამ, მაინც შევედეთ სკოლა „ნინოს“ კარი. შევედი და... რას ვხედავ. შხია მასწავლებელი დგას, (ჩვენი სკოლის სასწავლო ნაწილი) და მე მიცდის... ნინო... ისმის გაბმული ხმა, თითქოს ამ ხმამი სიბრაზე იგრძნობა. ვაიმე, - ვფიქრობ მე, მეინი, რაღაც დავაშავე... ალბათ... შხია მასწავლებელი კვლავ გაბმული, ბრაზნარევი ხმით მომპართავს - ნინო...
-ღიას, შხია მას.
-სად დაიკარგე აძენე ხანს?!

-მას... და ხმა ჩამიწყდა.
-რა, მას?! აქამდე სად ბრძანდებოდი?
-მას, იცით, ცუდად ვიყავი და...
-ალბათ ფიქრობ, რომ გამოცდებს შენ მაგიერად მე ჩაგპარებ...
მე ვუღუპარ...
-როგორ გეონია, კლასში ლუიზა მასწავლებელი დაჯდება? (აქ სასწავლო ნაწილმა იგულისხმა ჩვენი დირექტორი ქალბატონი ლუიზა)

-შხია მას. აღარ გავაცდენ.
-ხო, კარგი. ადი კლასში, ადი, ისედაც დაგაგვიინდა...
-აი, აი, კიბეზე, დავაკაკუნე და, რას ვხედავ - ინგლისურის მასწავლებელი...
-შეიძლება, გვანცა მას?

კი, შეიძლება, იცი ვაკვეთილი? თუ არ იცი, აიღე წიგნი და აქვე ისწავლე, გამოკითხე...
რა უნდა შექნა - ავიღე ინგლისურის წიგნი და ვსწავლობ.

როგორც იქნა, დამთავრდა ვაკვეთილი. მცირედი დასკვნების შემდეგ შემოვიდა ქალბატონი ბელა (ბიოლოგიის მასწავლებელი) - იცი, ნინო, ვაკვეთილი? არა, როგორ შეიძლება ადამიანმა არ ისწავლოს ადამიანის აგებულება... იცოდე, ნინო, თუ არ ისწავლი, კლასში დაგტოვებ.

გეოგრაფიის მასწავლებელმა, ქეთიმ ბელა მასწავლებელი შევცვალა და რბილი ხმით მიხიზრა - იცი დღეისთვის? - არა, მას არ ვიცი. დღეს არ ვაპირებდი მოსვლას.

-კარგი, რა გეუწოება, - შვილად მიპასუხა ქეთი მასწავლებელმა და სხუებს მიუბრუნდა. ამ ვაკვეთილამაც ჩაიარა... ახლა ისტორიის მასწავლებელი მანონი შემოვიდა.

-იცი ვაკვეთილი, ნინო?
-არა, მას...
-რატომ?..
-ვერ მოვასწარი...
-იცოდე, მომავალ ვაკვეთილზე თუ არ ჩამაბარებ, ნიშანს არ დავიწერ...

-კარგი, მას, - ვბრძანებ და რაღაცნაირად ვშემიძვლები. ბოლო ხაზზე ვკვირდები. ცოტა ვაზნებთ და ვაკვეთილიც დამთავრდა. შვებით კი ამოვიხსუთქე, მაგრამ თავს მაინც ცუდად ვგრძნობდი. მაინც რა რთული დღე შექონდა... დღეისა-

თვის ვაკვეთილები არ მოვაშავე, არაფერი ვიცოდი, თავი შევირტყვი...

ამ პატარა ისტორიით მინდა ყველა ბავშვს მივმართო: თუ არ გინდათ, ჩემსავით უხერხულ მდგომარეობაში ჩაკარდეთ, ვაკვეთის ისწავლეთ ვაკვეთილები და რაც მთავარია, დაუჯერეთ თქვენი სკოლის სასწავლო ნაწილს.

ნინო ლომიძე, რუსთავის სკოლა „ნინო“

სავლიანი ფოთლები

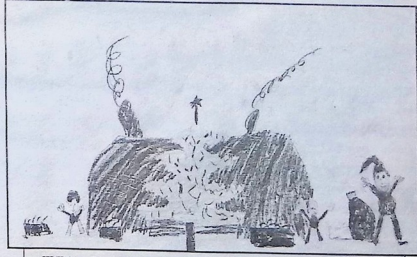
ვაზაფხული მოვიდა. ხეები კვირტებით დაიფარა, კვირტებიდან კი ფოთლებმა ამოჰყვეს თავი. ფოთლებს ძალიან უხაროდთ ვაზაფხულის მოსვლა, სიცოცხლე უხაროდთ, მაგრამ მოვიდა შემოდგომა, აცივდა და ფოთლები დასედიანდნენ. დარდისაგან ნელ-ნელა ფერი იცვალეს, ბოლოს კი უსიცოცხლოდ დაკვივდნენ მიწაზე. ადამიანები აქეთ-იქით მიიჩქაროდნენ, ფეხს აბიჯებდნენ დამკვნარ ფოთლებს, მაგრამ არავის ებრალებოდა ისინი.

ნინიო ლომიძე, ნიკო ბაგრატიონის სახელობის თავდაზნაურთა სკოლა-ლიცეუმი

გიორგი გონიძე-შვილი, რუსთავის სკოლა „შეკაბანი“

ლუპა მატარაძე, რუსთავის სკოლა „შეკაბანი“

აქ ბაღების მომავალი იზრდება

პირველი საბალეტო სკოლა თბილისში 1916 წელს იტალიელმა ბალერინამ მარია პერინიმ შექმნა. სწორედ ეს სკოლა დაამთავრეს თავის დროზე სწორუბრავმა ვახტანგ ჭაბუკიანმა, ქართული ბალეტის პირველი თაობის ოსტატებმა ლ. გვარამაძემ, ნ. რამიშვილმა, ვ. ეროსიკა-ნადირაძემ, ე. ჩიკვაძემ, მ. ბაუერმა. მოგვიანებით, საბალეტო ხელოვნების მზარდმა განვითარება-აყვავებამ დღის წესრიგში ახალი სასწავლებლის შექმნა დააყენა და 1934 წელს თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრთან ჩამოყალიბდა ქორეოგრაფიული სტუდია, რომელსაც დავით ჯავრიშვილი ხელმძღვანელობდა.

აქ გაიზარდნენ ზურაბ კვიციანი, ვიქტორ ჯიჯიაშვილი, ეთერ ჭაბუკიანი, ქართული ბალეტის სხვა ოსტატები.

საბალეტო სკოლის სახელოვან ტრადიციებს დღეს თბილისის ვახტანგ ჭაბუკიანის სახელობის საბალეტო ხელოვნების სახელმწიფო სასწავლებელი აგრძელებს, რომლის სამსატერო ხელმძღვანელი ნინო ანანიაშვილი გახლავთ. დირექტორი კი — ზვიად ბაქრაძე.

ახალი ხელმძღვანელობის მოხელთი სასწავლებელში ახლმა სიმომადებერა, გამაგრდა მოსწავლეთა შესარჩევო კონკურსი, გაუმჯობესდა სწავლების პროცესი, პედაგოგ-პროექტორთა პროფესიული დონე, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. დღესდღეობით სასწავლებელში 160 მოსწავლეა, მათგან უდიდესი უპრავლელობის ვოკონები შეადგენენ, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ მამაკაც მოცდევავთა ნაკლებობის ტენდენცია, რომელიც, სამწუხაროდ, ბოლო დროს თან სდევს ქართულ ბალეტს, აქვე იხსება. (და ეს მამინ, როდესაც ჩვენ ვკავდა დღევანდელი ვახტანგ ჭაბუკიანი). ის, რომ ბალეტის ხელოვნების დაუფლების მსურველი ვოკონების რაოდენობა დღითიდღე იზრდება უთუოდ ჩვენი სახელოვანი ბალერინების, მსოფლიოში ცნობილი პრიმების ნინო ანანიაშვილისა და ირმა ნიორაძის დიდი დამსახურებია. ქორეოგრაფიულ სასწავლებელში საჯარო სკოლის თიხი კლასის დამთავრების შემდეგ იღებენ

შერჩევის გზით. მსურველები ვადიან კონკურსს, რომლის მოთხოვნები პირველ რიგში ითვალისწინებს ფიზიკურ და პროფესიულ მონაცემებს, ჯანმრთელობის მდგომარეობას, მუსიკალობას. ჩარიცხული მოსწავლეები მეცადინეობენ ყოველდღე, გარდა კვირისა. მათი დატვირთვა თანდათან იზრდება, ერთმანეთს ენაცვლება ფიზიკური და ინტელექტუალური გავკეთილებს. მართალია, ეს საბალეტო სასწავლებელია და მთავარი აქ ბალეტია, ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ სხვა საგნებს ნაკლები ყურადღება ექცევა. მეცადინეობა დილის 9-დან 4 საათამდე გრძელდება, ბალეტის მომავალი მსახიობები ტექვის

ელევათ მონაწილეობა მიიღონ თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის, საბალეტო დადგებებში, შეასრულონ სასხაოთა როლები, უფროსკლასელებს კი გავკეთილებთ თეატრშიც უტარებდბათ.

თუმცა სასწავლებელს სახელმწიფო აფინანსებს, მისი ბიუჯეტი იმდენად შეზღუდულია, რომ ხელმძღვანელობის დიდი სურვილის მიუხედავად, მოსწავლეთა უპრავლეობა სწავლის გადინახად იხდის, სახელმწიფო დაფინანსება კი მხოლოდ გამორჩეულად ნიჭურ ბავშვებს სწვდება, ასეთები კი აქ არც ისე მრავალი არიან. რაგან სასწავლებლის ხელმძღვანელობას გეზი ჭეშმარიტი პროფესიონალების, ქართული ბალეტის სახელოვანი ტრადიციების დირსეული გამგრძელებლების აღზრდაზე აქვს ადებული, შესაბამისად მოთხოვნებიც საკმარის შეკრია, ამიტომაც, რომ მოხვან ბალეტის მსახიობი არ დადგება, წლის ბოლოს გამოცდების შედეგების მიხედვით ყოველგვარი ცერე მონიების გარეშე ატოვებინებენ სასწავლებელს. სასწავლებლის ხელმძღვანელობას ჩაფიქრებული აქვს ნიჭიერი და სათანადო მონაცემების მქონე, რეკონიგებიდან ჩამოსული სოციალურად დაუცველი ბავშვებისთვის გასხნას ინტერნატი, სადაც ისინი ისწავლიან და იცხოვრებენ. უსახრობის გამო ეს კარგი პროექტი ჯერ რჯერობით კვლავაც პროექტად რჩება, თუცა ქალბატონ ნინოსაც და ბატონ ზვიადსაც დიდი იმედი აქვთ, რომ ახლო მომავალში იგი უთუოდ განსოცილებლება, რაც დიდად შეწყვეს ხელს ქართული ბალეტისთვის მაღალპროფესიული კადრების მომზადებას. უდიდესი სტიმულია აქაური მოსწავლე-მასწავლებლებსთვის. ბოლო დროს გაზშირებული მიწვევები სხვადასხვა ქალაქებში, გაცვლითი პროგრამები.

სულ მალე კი სასწავლებელში აღზრდილი ბალეტის მოცდევავები თამაშად შეიბიბებენ დიდი სცენაზე და საკუთარ სიტყვას იტყვიან ქართული ბალეტის მდიდარ ისტორიაში.

ანაბანის, კლასიკის პარალელურად სწავლობენ ფიზიკას, მათემატიკას, ქართულ ენასა და ლიტერატურას. საჯაროშიმოდ მომავალი არტისტების განკარგულებაშია რამდენიმე კარგად აღჭურვილი საჯაროშიმოდ დარბაზი, სადაც მათ ბალეტზე შეყვარებული, პროფესიონალი პედაგოგები ასწავლიან, ხშირად უცხოელი პედაგოგებიც უტარებენ მასტერკლასებს. მეცადინეობის კომპლექსი მოიცავს სხვადასხვა სახის ვარჯიშებს, განწვლებებს, მასაჟებს, რაც ბავშვების გაჯანსაღებას, მათი სხეულის ელასტურობის განვითარებას, მიორაობების დახვეწას, აინვაობის გალამაზებას ემსახურება. ხოლო იმისათვის, რათა მომავალი მსახიობები ამოთავთვე შეეჭვიონ სცენას, მათ შესაძლებლობა

"შიშველი" ცხოველები

ტუტუშწოვარა ცხოველების 5000 სახეობიდან მხოლოდ რამდენიმეს არა აქვს სხეული ბეწვით დაფარული. მათი უძრავი სხეულები ბინადარია და ბეწვი, რომელიც სხვა ტუტუშწოვრებს სიცოცხესა და ადრისგან იცავს, სულაც არ სჭირდება. ბეწვი არა აქვთ სპილოსებს, მარტორქებს და ბეჭემოთებს, რომელთა მთავარი საზრუნავი ზამთარ-ზაფხულ გავრილებაა, რასაც ისინი წყლის საშუალებით ახერხებენ. მცხუნვარე მზისგან თავის დაცვაში კი მათ ტალახი და მტკვრიც ეხმარება. არაფერში სჭირდება ბეწვი ვეშაპსაც, რომელიც ღრიის უმეტეს ნაწილს წყალში ატარებს, გაყინვისგან კი მას კანქვეშა ცხიმო იცავს.

შიშველი ბრუცა მშვენიერად გრძნობს თავს ბეწვის საფარის გარეშე, მიწის ქვეშ, სადაც ის ცხოვრობს, მთელი წლის განმავლობაში თბილა. უბეწვონი არიან სფინქსის ჯიშის კატა და მექსიკური შიშველი ძაღლი. შინაური ცხოველების ეს ორივე ჯიში ადამიანებმა ხელოვნურად გამოიყვანეს და ისინი განსაკუთრებულ მოვლას საჭიროებენ.

შიშველი ბრუსა

მექსიკური შიშველი ძაღლი

სფინქსის ჯიშის კატა

ბეწვითი

პითხვა — თქვენი

ამას წინათ ტელევიზორში ენახე ნაწყვეტი ერთ-ერთი ქართული ფილმიდან კადრებზე ლელოს თამაში იყო ასახული. ძალიან დამაინტერესეს ამ ქართული თამაშის წესებმა, მინდა ვიცოდე, თამაშობენ თუ არა მას ამჟამად?

დემეტრე ჯაბაური,
13 წლის

ლელო ჩვენი საუნჯეა

ლელო, ლელო სა-ქარ-თველო! — ამ ხმაშეწყობილ შეძახილს ხშირად გაიგონებთ სტადიონებზე თუ სპორტულ დარბაზებში; გამოთქმა „ლელოს გატანა“ დიდი ხანია დამკვიდრებულა ქართულ ენაში; „ლელო“ ჰქვია ქართულ სპორტულ გაზეთს. რა არის მაინც ეს „ლელო“?

მოვიშველით ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, 1986 წ. გვ. 276.

ლელო. I. ძველებური ბურთის თამაში ერთგვარი. ორ ჯგუფად გაყოფილი მოთამაშენი ცდილობენ ბურთის გატაცებას და მოწინააღმდეგის ლელოზე (მნიშ.2) გატა-

ნას. 2. ამ თამაშში — ადგილი, სადაც ბურთი უნდა გაიტანონ. ლელოს გაიტანს — მიზანს მიაღწევს, გამარჯვებს, თავისას გაიტანს. ლელობურთი იგივეა, რაც ლელო.

ქართულ ეროვნულ ფესვებზე, აღათ-წესებსა და ჩვეულებებზე აღმოცენებული უძველესი ლელოს თამაში, ჩვენდა საბუნდოვროდ, დღესაც არსებობს, ოღონდ არა ძველებური წესებით.

თამარ მეფის ისტორიკოსი გადმოგვცემს: „სპანი მისნი განისვენებდნენ ნადირობითა და უბრთაობითა“. ბურთაობიდან კი ყველაზე პოპულარული ყოფილა ლელობურთი.

ბურთაობა, როგორც ვარჯიშის ერთ-ერთი სახეობა, საქართველოში ძველთაგან ფრიად გაავრცელებულია. იგი აღწერილი აქვს „ისტორიანი და აზმანი შარავანდედთანი“ ანონიმ ავტორის (ქართლის ცხოვრება 1959 წ. ტ.II, გვ. 66).

„ვეფხისტყაოსანში“ ბურთაობა ტარელის საყვარელი ვარჯიშია — „მოსრნის მხეცნი და ნადირნი ისარმან ჩემან სრულმან; მერე ვიბუ-

როთ მოედანს, მინდორით შემოიქველმან“. როსტოვეან შეფუცხადებს: „ღმერთმან არ შირქცა“ ვაჟა-ფშაველი, ვარ საწუთროსა თობობთა, — ანუ მცა მგვანდა მშვიდლოსნად, ანუ კვლა ბურთაობითა“.

ბურთაობას ასხენებს ვახუშტი ბაგრატიონი თავის ცნობით ოსხულებში „აღწერა სამეფოსა საქართველოსა“ (1941, გვ.22).

ბურთაობა შუა საუკუნეებშიც იხსენიებოდა. არჩილი თავის ოსხულებში „საქართველოს ზნეობანი“ ქართველი რაინდის ღირსებათა ჩამოთვლისას ამბობს: მან უნდა იცოდეს „ჩოგნის მოხვეტა, მობანგა, სწორის ბურთისა გამოჭრა, ბურთაობის დროს ასპარეზს პირმხიარულად გამოჭრა“ („არჩილიანი“).

როგორ თამაშობდნენ ძველად ლელოს?

ამ თამაშს უმთავრესად საქართველოს დასავლეთ ნაწილში მისდევდნენ.

სათამაშოდ განსაკუთრებული მოედანი არ არსებობდა და მოთამაშეებს სხვადასხვა ადგილებზე ზოგჯერ კი მდინარეებშიც უხლებოდათ ბურთისათვის ორთაბრძოლა. ასევე, არ იყო დაცული ბურთის ზომა-წონა. შეხვედრების დროს განსაზღვრული არ იყო მოთამაშეთა რაოდენობა.

ყოფილა შემთხვევები, როცა ლელოს თამაშში ცხენოსნებიც იღებდნენ მონაწილეობას. მოვიშველიოთ გახუთი „დროება“ 1882 წ. №74.

„კულაშში თავადი მიქელაძეების თოსნობით გამართულ ლელობურთში 1500 ქვეითი და 500 ცხენოსანი იღებდა მონაწილეობას... მჭკვერტელნი, რასაკვირველია, ათი ამდენი იქნებოდა.“

წინათ ლელობურთში მსაჯის როლს აკისრებდნენ სოფლის თავკაცებს, სამღვდელეობის წარმომადგენლებს, ბოქაულს და ზოგჯერ პოლიციის მოხელესაც კი.

(ორი 25-25 წუთიანი ტაიმი, შესვენება 15 წუთი).

ნებადართულია ბურთის გორება, ტყორცნა, გადაცემა, როგორც ხელთ, ისე ფეხით. როდესაც ბურთი გვერდით ხაზს გადაკვეთს, მას მოედანზე იმ გუნდის წევრი შემოედგება, რომლის მოთამაშესაც უკანასკნელად შეეხო ბურთი.

საჯარიმოს წახტომით ტყორცნა დაუსწებელია. მეტოქე საჯარიმოს შესრულებისას 5 მეტრით უნდა დასცილდეს მტყორცნელს.

ნებადართულია ბურთიანი მოთამაშის დაჯერა წელს ზემოთ ხელის ჩაგლეხით.

მონიშნული უნდა იყოს ხაზებით ან ქვებით (ზოგჯერ ნიშნის როლს ასრულებს ღობე, მდინარე, ხე და ა.შ.).

მოთამაშენი ორ ჯგუფად ნაწილდება. თამაში იწყება მოედნის შუაგულში ბურთის აგდებით (ბურთის შეხება შეიძლება ხელით, ფეხით და თავითაც). თითოეული გუნდი ცდილობს ბურთი გადააცილოს მოწინააღმდეგის ხაზს („საზღვარს“), რასაც „ლელოს გატანა“ ეწოდება.

ხშირად წინასწარ დათქვამენ, რამდენ ლელოს გატანამდე ითამაშონ. გამარჯვებული ის გუნდი, რომელიც უფრო ადრე „შეთავებს“ დათქმულ რიცხვს.

არსებობს ლელოს მეორე ვარიანტიც:

თამაშობენ იმგვარადვე, როგორც პირველ შემთხვევაში, ოღონდ ბურთი უნდა გაიტანონ არა მოწინააღმდეგის, არამედ საკუთარ ლელოში. ამგვარად თითოეული გუნდი ცდილობს ბურთი თავისკენ გაიტაცოს.

მინი-ლელოს გამართვა შესაძლებელია სპორტულ დარბაზშიც.

მინი-ლელოში ბურთის გადაცემა შეიძლება ხელით, ნებისმიერი მიმართულებით. ბლოკირების დროს აკრძალულია მოწინააღმდეგის ხელის კერა. მოძრავი ბლოკი მხოლოდ ტანით უნდა გაკეთდეს;

ბურთიან მოთამაშეს მოძრაობისას უფლება აქვს მოიშოროს მოწინააღმდეგე ან ერთი, ან მეორე ხელით;

თამაში შეიძლება გაგრძელდეს წინასწარ დათქმულ ანგარიშამდე ან დათქმული დროის გასვლამდე.

ქართული სპორტის საუწყვე – ლელობურთი ჩვენი სიამყავა. მოუყაროთ მას, შემოეუნახოთ იგი შემდგომ თაობებს.

ბაბრამილ ბარჯაბაძე

ლელო იმართებოდა უქმე დღეებში, აგრეთვე, რელიგიური დღესასწაულების დროს – აღდგომას, მარიამობას, გიორგობას და ა.შ. თამაშს შუალდისას იწყებდნენ და დაბინდებისას ამთავრებდნენ.

თამაშის არსი მგლომარეობდა იმაში, რომ ურთიერთმოწინააღმდეგე გუნდის მოთამაშეებს ყოველგვარი საშუალებით უნდა მიეტანათ ტყავის ბურთი დადგენილ საზღვარზე, გადაკვეთათ ხაზი და ლელო გატანათ. ეს საზღვარი ხშირ შემთხვევაში რამდენიმე კილომეტრით იყო დამორბეული ბურთის აგდების ე.ი. ცენტრის ადგილიდან. ბურთის სწორ მინდორზე მსაჯები აგდებდნენ მაღლა, გარდა ამისა, ისინი ადგენდნენ ლელოს გატანის საზღვრებს.

დღეს ლელო ძირითადად ფეხბურთის მოედანზე ტარდება.

ბურთი 2,5 კილოგრამია, თამაშის მონაწილე თითოეულ გუნდში 13-ია (დასაშუალება 10 მონაწილედ). თამაში 50 წუთს გრძელდება

ლელო გატანილად ითვლება, როდესაც ბურთი გადაკვეთს მოწინააღმდეგის ხაზს.

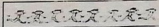
ძველად ლელოს დამთავრების შემდეგ იმართებოდა საინტერესო ცერემონიალი – ლელოს გატანის ადგილზე ცეკვავენ, ისროდნენ, ზოგი ბურთს ღიდ ჯოხზე წამოაცვამდა და ასე დადიოდა ქუჩაში. საუკეთესო მოთამაშეებს ბურთით აჯილოებდნენ.

ლელოს თავისებურება იმაშიც მგლომარეობდა, რომ მას უფროსი ასაკის მამაკაცებიც მისდევდნენ. თუმცა, როგორც მოძრავი თამაში, იგი უფრო ახალგაზრდებს შორის იყო გავრცელებული.

თამაშის ფუნქცია:

მონაწილეობს 30-მდე ვაჟი 15 წლის ასაკიდან. თამაში უნდა გამართოს ვრცელსა და თავისუფალ ადგილას. მიუღწის თავი და ბოლო

პასუხი — ჩვენი

სიყვარული

ცის ნათება შორიასლოს,
 შენს აჩრდილებს მისნატუს,
 ეს გული შენს მონატრებას
 დღეს სათუთად ინახავს.
 დღე არის თუ ღამის ბინდი,
 სულ თვალწინ რომ მიდევანარ,
 მე ასეთი სიყვარული
 ვერ არსად არ მინახავს.
 მწამს, რომ დემეთი არ გაგვწირავს.
 მწამს, რომ ერთად ვიქნებით,
 გპირდები, სულ შეუვრები,
 შენ თუ ჩემთან იქნები.

მონატრება

მომენატრე მე, ბღიერად მომენატრე,
 მომენატრე როგორც ნახი თოვლის ფიფქი.
 ვადამრია, უშინობამ ვადამრია,
 მე დამჩემდა ვოველ დამე შენზე ფიქრი.
 ჩემი გრძობაც ისევე ისე შეწველი არის,
 ეს თვალეტიც უშინოდ სულ სველი,
 მენატრები - კიდევ ბევრჯერ გეტყვი ამას
 მომენატრე, მეტს ვერაფერს ვეტყვი...

თორნა ლაზაროშვილი,
 ქ. რუსთავი, სკოლა „ნინო“

ღეღღ

ღალი, მედიდური დამე მომეპარა,
 დამე შემაძინა, დედა.
 გვეოფა ამდენი დარდი და ტკივილი,
 შენც დაიბინე, დედა.

მარი შაღროშაძე,
 ქ. რუსთავის სკოლა „მნათობი“, II კლასი

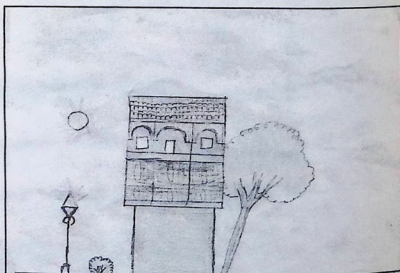
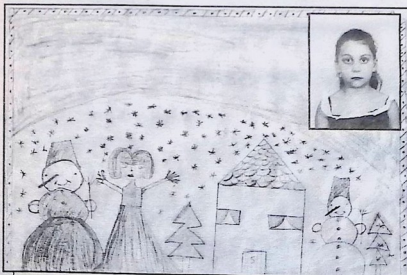
ო, მე რომ მქონდეს
 პატარა ნატურისთვალი,
 ბუფს არ ვინატრებდი, არა,
 სუვევლა დედებს და შენც, ჩემო დედიკო,
 ათმაგს გაცოცხლებდი ალბათ

თორნიკე ლომსიანიძე,
 ქ. რუსთავის სკოლა „ნაკადული“, IV კლასი

ვინა თქვა

დამბრუნდებო - ვინ თქვა ნეტავი?
 დამბრუნდებო - ვინა თქვა ქარში?
 ცაზე ვარსკვლავად ისევე კამკაშებს
 შენი ღამაში თვალეტი ფერი.
 რა შეედრება იმ ღამას დამეს,
 რა შეედრება იმ ღამას ვარდებს,
 რომლის თვალეტიც შექსარის სეცას!
 „გაზაფხულია“ - ამბობენ ცრემლით
 გავისეინებთ იმ ღამას ბაღში
 და ჩემს სამყაროს გავუვები შორით
 ნუთუ არ გეცმის ჩემი ზმა ჩემი
 და გაზაფხულის ნახი სურნელი?
 ნუთუ ოცნებას გზა ვერ უზოვე
 და შენს ნახ ფიქრებს მოუკალ გული?
 დამბრუნდებო - ვინ თქვა ნეტავი?
 დამბრუნდებო, ვინა თქვა ქარში?

ანა გიჭაძე,
 ქ. რუსთავი, სკოლა „ნინო“, VI კლასი

მარიამ ზირაძეშვილი,
 ქ. რუსთავის სკოლა „ნინო“, VI კლასი

სკოლაჲის ცხოვრებაჲნი

„დეელი“ და „დეელანტები“

ინტელექტუალური თამაშს „დეელი“ ჩვენს სკოლაში 2005-06 სასწავლო წელს ჩაეყარა საფუძველი ლევან ცაგარელისა და ნიკა ავლაძის ინიციატივით. ჩემი აზრით, ეს იყო შესანიშნავი ნაბიჯი მოსწავლეების ინტელექტუალური მისაღწევისა და ამ მხრივ მათი დაინტერესებისაკენ. რაც მთავარია, ეს იდეა თვით შეათვისებულეებისგან წამოვიდა და ამით 23-ე სკოლამ უნდა იამაყოს. პირველი ჩემპიონანტი ორგანიზებაც საქმად ოპერატიულად მოხერხდა, რამაც დიდი წვლილი სკოლის დირექციას, პედაგოგებსა და, რა თქმა უნდა, „დეელის“ წამყვანს კახაბერ თოდუას და მარიამ დამლაქიშვილს მიუძღვით (ნიკას და ლევანს მონდობებაზე რომ არაფერი ვთქვათ).

რაც შეეხება პირადად მე, უნდა ვითხრობა, რომ ცმყოფილი ვარ, „დეულში“ რომ მივედი მონაწილეობა და არა მხოლოდ იმიტომ, რომ გავიმარჯვე, არამედ იმ მოლოდინის, აზრების, ემოციების გამო, რომელიც მიუღ ჩემიმიანტს გახდებოდა. შეინდა დამკარგებელი გამარჯვებულები, ძალიან დაძაბული მომენტებიც, თუმცა ფინალი, როგორც ყველამ აღნიშნა, ძალიან კარგი და საინტერესო სანახაობა გამოვიდა. არცაა გასაკვირი, ფინალში ჩემი მეტოქე ზენ ჩემზე თანაკლესელი და მეგობარი, პროექტის ერთ-ერთი ავტორი და ჩემი და არა მხოლოდ ჩემი აზრით, ჩემნი სკოლის ყველაზე ერთდირექტივი ახალგაზრდა, ლევან ცაგარელი იყო. სიამოვნო ვითორბა, ჩემთვის ჩემპიონანტი ნახევარფინალური ეტაპის გადალახვის შემდეგ დასრულდა. ჯერ ერთი შესრულებული იყო ჩემნი X დ კლასის პროგრამა - მაქსიმუმი: ფინანსიტები და კლასიდან ვიყავით წარმოდგენილი. ვარდა ამისა, თავიდანვე აშკარა იყო, რომ ორი შეჯობარის ფინალი ამსანავაჲ მატჩს დაემსგავსებოდა, უზრალიდ, მე უფრო გამომაროდა.

მინდა ამ წამოწყებისთვის დიდი მადლობა გადავუხადო ნიკას და ლევანს, ამ პროექტის გაგრძელება, გაგრძობა და პოპულარიზაცია, ვფიქრობ, დიდად წაადგებათ არამარტო ჩვენს სკოლებს, არამედ საერთოდ ქართულ მოზარდებს. „დეელი“ წელსაც გრძელდება და ვისურვებ, რომ მომავალშიც გაგრძელდეს უფრო გაგრძობილი და დახვეწილი სახით.

არჩილ სუზაძემ, თბილისის ილია ჭავჭავაძის სახელობის 23-ე საჯარო სკოლა, XI კლასი

დაუვიწყარი დღე

სითბო, სიყვარული, შემოქმედებითი ნიჭის მოხდევება ევლარ დიატია სკოლა „ნაკადლის“ კედლებსა და მის გარეთ, ვართობისა და დახვეწების დარბაზში მთელი სიცხოველით გამოვლინდა. შემოქმედებით-შემეცნებითი ღონისძიება 2006 წლის გასაცელებლად და 2007 წლის ღირსეულად მისაღებად მოეწყო. დიდად მე პატიარა, მოსწავლე, მასწავლებელი, თუ მშობელი აქტიურად ჩაება საღამოს მომზადებაში; სწორედ ამან განაპირობა ის გულწრფელობა და სილაღე, ის სიხალისე და ბუნებრიობა, მთელი დღის განმავლობაში რომ იგრძნობოდა. ეს იყო სილაშხის, სიყვარულის, ინტელექტის, ურთიერთობატივისციემის დღესასწაული, მრავალმხრივ დატვირთული და მრავალფეროვანი.

კანსაკუთრებული აქტიურობით სკოლის ორგანიზატორებმა კურტანძიე გამოირჩეოდა, წინასწარ, სავარგებოდ შერჩეული გასართობ-შემეცნებითი თამაშები, კონკურსები და ნაირფერი ნომინაციები უფრო საინტერესოს ხდიდა საღამოს.

თავდაპირველად მორცხვი, მორიდებული ბავშვებიც კი ნელ-ნელა გახალისდნენ, გააქტიურდნენ და საბოლოოდ თავად გახდნენ არაერთი სიახლის ინიციატორები. ღონისძიებაც სურპრიზებიც უხვად იყო: მართალია, თოვლის ბაბუა არ გამოჩნილა, მაგრამ კეთილი ფერის მთვალეობა თავად სკოლის დირექტორმა, ქნმა გ. ჭიკაძემ იკისრა. სრულად მოულოდნელი იყო ის პრიზები და მადლობებიც, სკოლის ცხოვრებაში აქტიური მონაწილეობისთვის, წარჩინებული სწავლისა და მადლზნობრივი მოსწავლის აღზრდისთვის რომ გამოცხადდა მოსწავლეებს თ. ვარამაშვილს, მ. გუწამაშვილს, ქ. სოფდარევიშვილს, ნ. ბაკურაძეს, ზ. ჩიქოვანს, მ. რევაას. აგრეთვე მშობლებს: ნ. ცინცაძეს, მ. ბერეაშვილს, დ. გელაშვილს, მ. კურტანძიეს, მასწავლებლებს: დ.

ცინცაძეს, ლ. ბაილიაშვილს, მ. ბუაძეს, გ. სამხარაძეს, მ. ბასილიძეს. განსაკუთრებით ამაღლებული იყო წილები, როდესაც გამოვლინდნენ საღამოს ყველაზე ნიჭიერი მოსწავლე, საუკეთესო მომღერალი, ორიგინალური შემოქმედი, საუკეთესო მსახიობი, რეული დიპლომატი და სხვა ნომინაციებში გამარჯვებული მოსწავლეები. ყოველივე ამან უფრო მეტი ხალისი და ინტერესი გამოიწვია თითოეულ მათგანში.

ღონისძიება სითბოთი, სიყვარულით და რაც მთავარია, მომავლის იმედით დასრულდა, ეს საღამო უამრავი ღამანი ჩანაფიქრის საწყისი გახდა, რაც ფორსა აუცილებლად შეინახს სკოლა „ნაკადლის“ კედლებში.

მაია ბუაძემ, ქ. რუსთავის სკოლა „ნაკადლის“ ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი

სხრა მთასა და სხრა წყლისა ჩიქით აჩიქი კაბაკა სახელმწიფო

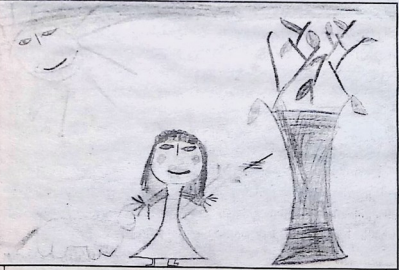
ლესოცო

ვიდრე დამოუკიდებლობას მოიპოვებდა, ეს კი 1966 წელს მოხდა, აფრიკის სამხრეთით მდებარე ეს ქვეყანა დიდი ბრიტანეთის პროტექტორატს წარმოადგენდა და მას ბასუტოლენდი ერქვა. ლესოტოს 30 335 კმ² ფართობი უკავია, მისი მოსახლეობა კი 1043 ათასს შეადგენს. მოსახლეობის უდიდეს ნაწილს შეადგენენ ბინტუს ენობრივი ჯგუფის კუთნილი ხალხი ბასუტო და აგრეთვე ზულუ. ლესოტო შავი კონტინენტის ერთადერთი ქვეყანაა, რომელიც ზამთრობით პრაქტიკულად მილიანად იფარება თოვლით, ის კი არა, აქ მთებში ნამქერიც კი იცის. ცივი ამინდის გამო ლესოტოელები სხვა აფრიკელი ხალხებისგან განსხვავებით თბილი შალის მოსახსამებს ატარებენ. და ეს ყოველივე იმიტომ რომ ლესოტო ზღვის დონიდან 3 კილომეტრის სიმაღლეზე, ბასუტოს პლატოზე მდებარეობს. სამი მხრი-

დან დრაკონის მთებით გარშემორტყმულ ამ ქვეყანაში ძალზე მკაცრი ჰავაა და ამიტომაც სოფლის მეურნეობა, რომელსაც ადგილობრივი მოსახლეობის უმეტესობა მისდევს, პროდუქტების მინიმუმითაც კი ვერ უზრუნველყოფს ლესოტოელებს. ლესოტოელ მამაკაცთა ნაწილი სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკის მალაროებში მუშაობით შოულობს ოჯახის სარჩენ ფულს. სუსტად განვითარებული სოფლის მეურნეობა პრიმატიულ დონეზეა. ლესოტოელებს ძირითადად სიმინდი, ხორბალი და პაროსნები მოჰყავთ, საქესპორტო მამართლებების დარგი კი აქ სამატყლე მეცხვარეობაა. გარდა ცხვრებისა, აქ თხებსაც აშენებენ და მსხვილ რქოსან საქონელსაც. საქონლის ძირითადი ნაწილის მფლობელები კი ტომთა ბელადები არიან. საერთოდ ლესოტო სხვა სახელმწიფოთა დახმარებით სულდგმულობს და არსებობს. ლესოტოში იღებს სათავეს ცნობილი აფრიკული მდინარე, რომელსაც ნარინჯისფერი ჰქვია. მიიდან მომდინარე ნაკადები ხშირად მაღალ - 183 მეტრამდე ჩანჩქერებად გადაიქცევა და ქუხილით მოედინება ბარისკენ.

ლესოტოს სახელმწიფო დროშის მარცხენა კუთხეში თეთრ ფონზე ლესოტოელი მეომრის ტრადიციული ფარია გამოსახული. სახელმწიფო გერბს კი, რომელზეც ცხენები და ნინგია აღბეჭდილი, გასდევს წითელი ფერის წარწერა: „მშვიდობა - წვიმა - სუსხე“.

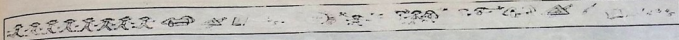
ლესოტოს ფულის ერთეულია ლოტი, დედაქალაქი - მასერუ, ორიდან ერთ-ერთი ოფიციალური ენა - სესოტო.

მარი ტაბუტაშვილი.
ქ. რუსთავის სკოლა „ნაეადული“. I კლასი

ლუპა ზანდარაშვილი.
ქ. რუსთავის სკოლა „მუყეაბანი“

ოჯოს უნაბაბი

თოგს... თეორ სუდარაში იძირება ახალშობილი ღამე. ქარი მშიერი მგელივით ღმუის და გააფთრებული ეპერება მსხვერპლად ქვეულ ხეებს. გამკალტყაბებულა, ტკივილისაგან გამეშეებულა ცად აზიღული ხეები.

აი... გულქვა ზამთრის ბნელი ღამე სამარხიდან დგება და ქვეყანას უბრძოლველად იპყრობს.

ამ ღაუნობელ ღამეს, პაწაწინა, ატმის ყვავილივით უმწუო ბავშვი სიცივისგან ცახცახებს, მახეში გაბმული პატარა ბელურასავით მიეუწყულა ერთი ბებერი ჭადრის ძირას. მის დედობილად ქვეულიყო დრუბლის ძაბებში გახვეული ცა. ის ღედის ცრემლებით, თეორი ფიფქებით თბილ საბანს უქსოვდა საბრალეობს.

ბიჭს პაწია, ფუნწულა ხელში დე-

ღის სურათი ეჭირა და სიყვარულით საესე თვალებით უყურებდა სამუდამოდ დაკარგული ღედის სურათს, უმანკო ცრემლებით ასველებდა სათაყვანებულ ფოტოს.

აი, გზაზე ღონჯე წელში მოხრილი მოხუცი გამოჩნდა. მის მრავლისმეტყველ თვალებში, უზომო სედა და სინანული ჩანდა. გრძელ წვერზე ფიფქები ძალაგამოცლილი თოლივითი ექვეოდა.

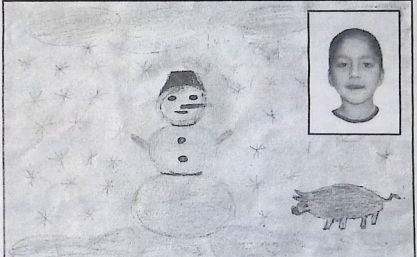
მოხუცი ბავშვს მიუახლოვდა, მზრუნველი მზერა მიაპყრო, ანგელოზისებრ თვალებში ჩახედა და რაღაც კითხვა. პატარა ანგელოზი კი სიცივისაგან გონდაკარგული იწეა ჭადრის ძირას და ვერაფრის თქმას ვერ ახერხებ-

ბდა, მოხუცმა ძალა მოიკრიბა, ბავშვი ხელში აიყვანა და ღიღი წვალბით მიიყვანა თავის ქოხში. თავის ფიცრის ლოგინზე დააწვინა, თავისი წილი გამხმარი პური აჭამა, ცხელი ჩაი დააღუენინა, მერე კი სასთუმალთან ჩამოუჯდა და მთელი ღამე ის ბებერი მუხასავით იცავდა მას. სიყვარულით უვლიდა სიცხისგან გათანგულ თბილს მშიერი მოხუცი, ხოლო ბევრმა მდიდარმა თუმცა კი ღანისა გაყინული მშიერ-მწყურვალი, ბედის ანაბარა მიტოვებული ბავშვი, მისკენ არც ერთს არ გაუხედავს.

ბარიამ მამდლიშვილი,
ქ. ქუთაისის მე-14 საჯარო სკოლა, X კლასი

ღამინა თეფორაძე,
ქ. რუსთავეის სკოლა „მნათობი“, II კლასი

სოფო სინაძე,
ქ. რუსთავეის №24 საჯარო სკოლა, II კლასი

ნინო სარდლიშვილი,
ქ. რუსთავეის №24 საჯარო სკოლა

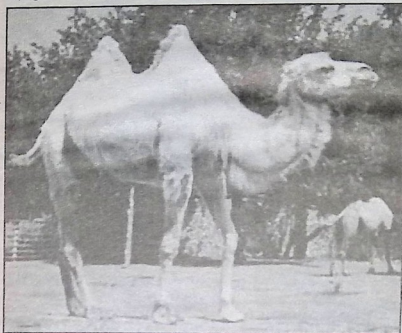

ნინო შოგენაძე,
ქ. რუსთავეის №24 საჯარო სკოლა

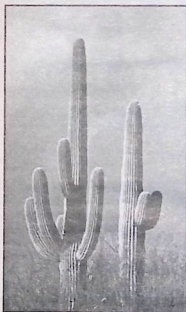
ვინ? რა? როგორ? სად? როდის? რამდენი? რატომ?

აქლემს მხოლე ნეჩხემალი აქვს?

აქლემს ჩვეულებრივი ხერხემალი აქვს, ხერხემლის ზევით განლაგებული კოზები კი სხვა არაფერია, თუ არა თავისებური „ზურგჩანთები მარაგით“. კუხეში 40 კილოგრამამდე ცხიმია, რომლიდანაც აქლემის ორგანიზმი

წყალს გამოიმუშავებს. გარდა ამისა, კუზი ვალამეტხურებისგან იცავს ცხოველს. ღამე უღაბნოში ვრილა და ცხიმი 34 გრადუსამდე ცივდება, დღე კი, როდესაც პაპანაქება სიცხე 70 გრადუსს აღწევს, ცხიმი ცხოველს დაბალი ტემპერატურის დიდი ხნით შენარჩუნებაში ეხმარება.

იჭმუა თოუ ანა ვაქუსია?

იჭმუა, ოღონდ არა ყველა სახის, ისე რომ ნუ ეცდები დააგემოვნო კაქტუსი. შენი ფანჯრის რაფაზე ქოთანში რომ იზრდება, მექსიკელები მხოლოდ რამდენიმე სახეობის კაქტუსის ნორჩი ყლორტებისაგან ამზადებენ კერძებს. ცხადა, პირველ რიგში კაქტუსის ყლორტს ეკლებს აცილიან, ამის შემდეგ კი სარმავენ ან წვავენ. ის კი არა, ე.წ. „კანფეტის“ კაქტუსიც არსებობს. მას პატარ-პატარა ნაჭრებად გრიან და შაქარს აყრიან. ზოგიერთი ბრტყელტოტება კაქტუსისგან კი მურაბასაც ხამავენ. კაქტუსს ნესვის გემო აქვს.

სად ცაუა ყუალზე მუყარა რეამინაზე?

ჩვენი პლანეტის ყველაზე ცივი ადგილი ანტარქტიდაში, სადგურ „ვისტოკის“ რაიონშია, სადაც ერთხელ – 88,3 გრადუსიც კი დაფიქსირდა.

ნაკომ ახ ენუება მცხორეაჟი მწეზე ბუქაიოთის კანი?

აფრიკის მწველი მზე მაშინაც კი აცხუნებს ბუქაიოთის ზურგზე, როდესაც ის წყალში ცურავს. მაშ რა იცავს მის შიშველ კანს მცხუნვარე სხივებისაგან? რა და საკუთარი ოფლი – დაადენეს იაპონელმა მეცნიერებმა, იგი შეიცავს ნივთიერებებს, რომლებიც ყველანაირ კრემზე უკეთესად იცავს მას მათე ულტრაიისფერი სხივებისაგან. გარდა ამისა, ოფლი ჩხუბში მიღებული ჭრილობების შეხორცებასაც უწყობს ხელს.

სუამენ თოუ ანა თუფუზუნი ნყარს?

გაანია, როგორ წყალში ცხოვრობენ ისინი. მტკნარი წყლების ბინადარი თევზები თითქმის სულ არ სვამენ წყალს, რადგან მარილების კონცენტრაცია მათ სხეულში უფრო მაღალია, ვიდრე იმ წყალში, რომელშიც ისინი დაცურავენ. თუ დავუშვათ, თევზის სხეულში ბევრი წყალი მოხვდება, შეიძლება ის გაიბეროს და დაიღუპოს. ზღვის

თევზის სხეულში მარილები უფრო ნაკლები რაოდენობით არის, ვიდრე წყალში, რაც მას გაუწვლავლებით ეშუქრება, ამიტომაც ეს რომ არ მოხდეს, ზღვის თევზები იძულებული არიან ბევრი წყალი სვან. თუმცა ამ დროს მათ სხეულში მტკნარი წყალი ხვდება, რადგან ზემდეტი მარილი დაყურების გავლით გამოდის წვეთების სახით.

ნაკომ ჰუქია ვანაჟოუსის „მავი ჟიჩიოი“?

ეს ობობა ძალიან საშიშია, თუ მას შემდეგ რაც კარაკურტი უტყმს, ადამიანს დროულად არ შეუყვანენ შრატს, შეიძლება შხამმა კრუნჩხვები და სიკვდილიც კი გამოიწვიოს. ქორწინებიდან სულ მალე დედლი კარაკურტი მამალს ჭამს, ამიტომაც დაქრება მას „მავი ქვირვი“.

სად მოიპოუებენ ყუალზე მუც ოქჩინს?

ყველაზე მეტ ოქჩინს (წელიწადში 1000 ტონამდე) მოიპოვებენ სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკაში, კერძოდ, ვითატერსრანდსა და პროვინციაში ნარინჯისფერი რესპუბლიკა. ამ ქვეყნის წიაღი ასევე მდიდარია პლანტინით, ალმასებით.

ურჯულთქმობები

ქმლი კაპტოლასის მატლს

კინსლენდის შტატში (ავსტრალია) ძველი დაუღვეს მავნებელ მწერს — კაქტობლასს.

XIX საუკუნის პირველ ნახევარში ავსტრალიაში დიდძალი თავისუფალი მიწები იყო. დაიხსნა ამ ფართობების სამეურნეო გამოყენების საკითხი, სპეციალისტების რჩევით, ფერმერებმა არგენტინიდან შემოიტანეს ოპუნციის ოჯახის კაქტუსის ულამაზესი სახეობა. ეს მცენარე სიმშრალის მოყვარულია და ფიქრობდნენ, რომ ადვილად შეეგუებოდა ავსტრალიის მშრალ კლიმატს.

თავდაპირველად ფერმერები კაქტუსის ნარგავებს უვლიდნენ და კიდევ უხაროდათ მისი გავრცელება. ახალმა მცენარემ მკურნალ სამშობლო ჰპოვა ავსტრალიის მიწაზე და ისე სწრაფად მოიკიდა ფეხი, რომ მალე კულტურული მცენარეების შევიწროება დაიწყო. იგი თანდათან სობოდა ბაღებს, აღარბიჭდა საძოვრებს. 1925 წელს ავსტრალიაში კაქტუსს უკვე 250 ათასი ჰექტარი ეკონარა.

დაიწყო ნამდვილი ომი კაქტუსის წინააღმდეგ. მას ნარგავებს ჩეხდნენ, სწავლობდნენ, ასხურებდნენ შხამიან ნიკოტინებს, მაგრამ ამაღ — კაქტუსი სულ ახალ-ახალ ფართობებს იკავებდა. კაქტუსის მოსობა ავსტრალიისათვის მთავარ პრობლემად იქცა. მალე მდინარე დაუღვეს ავსტრალიის მთიანეთს. კაქტუსთან ხასხარდობა და უშედეგო ომი.

ბოლოს ფერმერებს მოეონდათ, რომ არსებობენ კაქტუსის მავნე მწერები. მეცნიერებმა გულდასმითი კვლევა-ძიების შემდეგ არჩვენი კაქტობლასზე შეაჩერეს. საძმრეო აპერიკიდან სსსწრაფოდ ჩამოიტანეს კაქტობლასის სამი მილიარდი მატლის ჰუპრი და გაუშვეს კაქტუსის მიერ დაკავებულ ფართობებზე. ათი წლის განმავლობაში კაქტუსის ნარგავები მთლიანად მოისპო. ფერმერებმა შეეძინათ ამონიშნითქეს. კაქტობლასის მატლს განსაკუთრებული დამსახურებისათვის კინსლენდის შტატში, მდინარე დარლინგის სანაპიროზე ალუ-

მართეს მონუმენტი წარწერით: „კაქტუსის გამანადგურებელს მადლიერი ფერმერებისაგან“.

გლობუსი მითოვლიეპიტი

ამერიკის შვერთებული შტატების ქალაქ სოლტ-ლეიკ-სიტში (ოუტას შტატი) აღმართულია გრანიტის უხარმაზარი კოლონა, რომელსაც თავზე ადგას მობრლივი გლობუსი. გლობუსს გარს დასტრიალებს ორი მეთოვლია. გრანიტის კოლონის კვარცხლბუკთან აუზი, რომელშიც ცურავენ ქალაქის ფრთოსანი ბინადარი.

ეს ძველი მეთოვლიებს მადლიერმა მცხოვრებლებმა დაუღვეს 1870 წელს, როდესაც კეთილშობილმა ფრინველებმა მოსპეს კალია და შიმშილს გადაარჩინეს მოსახლეობა.

ძმლი კუს

კუს არავითარი განსაკუთრებული დამსახურება არ მოუძღვის ადამიანის წინაშე, მაგრამ მას მაინც დაუღვეს ძველი ოკეანეთში, კუნძულ ტონგატაბუზე.

1773 წელს ტონგას ეწვია ცნობილი ინგლისელი მოგზაური ჯეიმს კუკი. მან ტონგას მეფეს არუქა ზღვის დიდი კუ, რომელსაც ადგილობრივმა მცხოვრებლებმა ტუმიადლა შეარქვეს. თითქოს აქ განსაკუთრებული არაფერია, მაგრამ კუკის ნაშუქარი კუ ტონგას ცხრა მეფის სიკვდილს მოეწყო. ამ დღეგრძელობასთან დაკავშირებით ტუმიადლა ადგილობრივმა მცხოვრებლებმა წმინდა ცხოველად მონათლეს. მისი თავი ტონგას სამეფოს ფულზეც კი იყო გამოხატული. ამ ცხოველმა თავისებური რეკორდი დაამყარა და მოკვდა მხოლოდ 1970 წელს, ესე იგი 197 წლის ასაკში. აი ამიტომ დაუღვეს მას ძველი ოკეანეთში

ქმლი ბაყას

სხვადასხვა ექსპერიმენტული ცდების წარმატებით ჩატარებაში, მადლიანი ერთად, დიდი წვლილი შეაქვს ბაყასს. და აი, ქალაქ სორბონის

(საფრანგეთი) უძველესი უნივერსიტეტის ცნობილი პროფესორის, ფიზიოლოგი კლოდ ბერნარის (1813-1878) წინადადებით ბაყას ძველი დაუღვეს.

ბაყასი ძველი არის აგრეთვე იაპონიაში — ტოკიოს სტუდენტებმა მას ეს პატივი სცეს ცდებისათვის 100 ათასი ბაყასის გამოყენების შემდეგ.

ქმლი ბამბის სხვირბრპლას

ალბამის შტატში ქალაქ ინტერპარისის მადლიერმა ფერმერებმა ბამბის მავნებელ მწერს, ცხვირბრპლასს 1935 წელს ქალაქ ინტერპარისში ორიგინალური ძველი დაუღვეს: ქალაქის ცენტრალური ქუჩების გზავკარედიზე აღმართულია მონუმენტური კოლონა — მიწათმოქმედების ქალმეტრის ცერეონი (იგივე დემეტრას) ოთხმეტრიანი ძველი. ქალმეტრის ორივე ხელით უჭირავს ლითონისაგან ჩამოსხმული ბამბის ცხვირბრპელა.

კვარცხლბუკზე წარწერილია: „მადლიერების უძველესი გრძობით ბამბის ცხვირბრპელას — ჩვენი კეთილდღეობის მიზეზს“.

ალბამაში დიდხანს მხოლოდ ბამბას თესავდნენ. სპეციალისტები სზირად ლაპარაკობდნენ მონოკულტურის საფრთხეზე, მაგრამ მათ არავინ უსმენდა. გვიდა საკამ დრო და მეცნიერთა ვარაუდი გამართლდა: 1910-1914 წლებში ბამბის მთელ პლანტაციებს მავნებელი მწერი — ცხვირბრპელა შეესია და დიდი ზიანი მიაყენა. მავნებელი მწერის წინააღმდეგ ყველა საშუალება ამო გამოდგა. სასოფლო-კვეთილმა ფერმერებმა ხელი აიღეს ბამბის თესვაზე, რომელიც მათი არსებობის თითქმის ერთადერთი წყარო იყო, და დაიწყეს კარტოფილის, სიმინდის, საკვები ბალახების, მიწის თხილიას და სხვა კულტურების თესვა. ადამიანების გზას დაადგა მცხოვრელობაც. ახალი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების თესვა-მოყვანა უფრო მომგებიანი გამოდგა.

პატარა სპილო
სკოლაში დადის...

ხეების ამოძრევა, ყანის დამუშავება, წყლის ამოტუმბვა, ტვირთის ზედვა, ბავშვის ძიძობა... ვი მოთვლის, რამდენ რამეს აკეთებს მოშინაურებული სპილო სამხრეთ აფრიკის ქვეყნებში. აქ იგი ცვლის ბულოზურს, ამწეს, ჯალამბარს, ელექტროხერხს, ფარცხს, გუთანს, სარწყავ მანქანას... თანამედროვე ტექნიკას კი არ ძალუძს ასეთი უნივერსალური, თანაც მასხრობის მქონე მანქანის შექნა.

ეს „მანქანა“ - სპილო თითქმის არ საჭიროებს მოვლა-პატრონობას. სპილო თვითონ უვლის თავის თავს. მას ძალზე უყვარს წუწობა და ჭყუმბალაობა, სპილოს თუ ყოველდღე ერთ საათით მაინც არ გაუმგებ საბანაოდ, მეორე დღიას ვერაფრით ვერ აიძულებ საშუალოდ გაგვეყვს.

ამ „მანქანას“ არც რემონტი სჭირდება. სპილო თითქმის ოთხობც წელიწადს ცივხვლობს და აქედან 75 წელიწადს შრომისუნარიანი.

თუმცა სპილო საზრიანობაში მხოლოდ ადამიანის მსგავს მაიმუნს ჩამორჩება, მაგრამ არც ისე ადვილი გახვლით იგი შრომას მაჩვენიათ. ცვილიანი სპილილური სკოლათ კი გახსნეს, სადაც პატარა სპილოები რვა თვეს სწავლობენ.

სპილოს ჯერ უმარტოეუნი ბრძანებების შესრულებას ასწავლიან. წინ უკან! მაღლა! დაბლა! ასწიე! დაუსვი! შემდეგ ვაკეთილები სულ უფრო და უფრო რთულდება. მაგალითად, განსწავლული სპილო ხის ამოძრევისას ოცდაათქმსმეტ სხვადასხვა ბრძანებას ასრულებს.

სპილოს შეუძლია სამას ორმოცდაათი კილომეტრი სივრცის გზა დაიხსომოს. იგი ხშირად შორს მიჰყავთ და, ტვირთაკიდებულ მართოდ მართოს, უგამყოლოდ უშვებენ ხოლმე შინისაკენ.

ამ ცხოველს ნაკლიც აქვს: საოცრად ეშინია მღრღნელი ცხოველები. მათ დანახვაზე საათობით გაჰყვირის და შმაგდება. ამიტომ, პატარა სპილოს სკოლაში ვითკას, ქვევის წესებსაც ასწავლიან, აჩვენებ სხვადასხვა სიტუაციას, ადამიანებს, ცხოველებს, მანქანებს.

სკოლაში პატარა სპილოებს სუ-

ღერძეული, ალურსიანი მასწავლებლები ჰყავთ. სხვანაირად არც შეიძლება: სპილო სამუდამოდ იხსოვებს მისთვის მიყენებულ წყენას. სამკვირვოდ, მას ძალიან სიაშიყენებს, ხელს რომ ნახად გადაუსვამ და წინარად დაულოაზარაკები.

არა იპარო!

ექვ იენსენმა, დანიელმა ქურდმა, იხელთა დრო და, როცა კულისებში არაკინ ჭაჭანებდა, საკიდიან ფრაკი ჩამოხსნა, მის ადგილას კი თავისი გახინთული ჯუბა დაკიდა. ამის შემდეგ იგი უკან გასასულელიდან გაიპარა (იენსენი კოპენჰაგენის პოლიციას ემალებოდა და ამიტომ ტანისამოსი აუცილებლად უნდა გამოეცვალა).

ქუჩაში გამოსული ექვ დინჯად გაეპარათა ტრამვაის გაჩერებისაკენ. უცერად ფრაკის უბის ჯიბიდან მტრული ამოფრინდა. მას მთიერ, მესამე მტრულიც გამოჰყვა, შემდეგ ფრაკის კალთაში რაღაც ფაფაჩუნდა. შემინებულმა ექვმ კალთას ხელი შეიკა, იქიდან ბაჭია გამოშტა. დაფეთებული ექვს გარშემო გამვლელები შეგროვდნენ. ქურდს შოშისაგან ოფლმა დაასხა. ამასობაში სახელოებიდან ორი მჭელი მახრჩობელა გვეული გამოცოცდა...

ექვმ ქუჩის შესახვევისაკენ მოკერცხლა, მაგრამ არც იქ დაადა უკეთესი დღე. დროდადრო ფრაკი ირხეოდა და იქიდან სულ ახალ-ახალი ცხოველები ხტებოდნენ.

როცა ფრაკიდან ვეებერთოლა გომემუმო ისკუპა, ექვმ ვინი დაკარგა და მიწაზე გაიმსხლართა.

სწორედ ამ დროს, მასთან ფრაკის პატრონიმცტი მიიბრინა. იგი თურმე ილუზიონისტი ყოფილა...

არსამოზს თუ
არა ჩიტის რამე?

„ჩიტის რამე“ ჩვენს წარმოდგენაში არ არსებულის, ყოვლად წარმოდგენილი რამის სიმბოლოა. ყველასთვის ცნობილია, რომ ფრინველის ორგანიზმი რძეს არ გამოიმუშავებს.

მაგრამ ამ გამოთქმაში მაინც არის სიმაართის ნატამალი. საქმე ის არის, რომ როცა მტრელები (ღმადლიცა და მამალიც) ბარტყებს კვებავენ, მათ ჩინახვში წარმოიქმნება მთიერიო სი-

თხე, რომელსაც შეიძლება ჩიტის რძე ვუწოდოთ.

საინტერესოა ისიც, რომ ძუძუ-მწოვრებსა და მტრების რძის წარმოშობაში მონაწილეობს ერთი და იგივე ნივთიერება - პროლაქტინი.

სისხლის ყივილი

რომაელი ჯუშუბე ბუგარელი ქუჩაში მოძრაობის წესების უხეში დარღვევისათვის სასამართლოს წინაშე წარდგა. თავის დასაცავად მან ისეთი სიტყვა წარმოთქვა, რომელსაც არ შეიძლებოდა სამართლის მასხურთა გული არ აჩვილებინა:

—მე არა ვარ დამნაშავე, ბატონო მოსამართლე, მე არაფერში არ მიმძღვის ბრალი. მხოლოდ და მხოლოდ ერთი უფუნური შემთხვევის მსხვერპლი ვარ. ოცდაათი წლის განმავლობაში ყველაზე ჭკვიან მძღოლად ვითვლებოდი და საგზაო პოლიციისაგან არასოდეს არ მიმძღია შენიშნა, მაგრამ მას შემდეგ რაც საავადმყოფოში სისხლი ვადამისხეს, მასათი გამომიცვალა. ჩემმა საუბედუროდ, დონორი ავტომობილოელი ადომიქნდა...

მჭვერემტყველებამ ვერ უშველა ბუგარელის, მას ვერანაზი ჯარისის გადახდა მიუსაჯეს. განაჩენი რომ გამოაცხადა, მოსამართლემ დასძინა:

—სითორ ბუგარელი, თუ ყველაფერი ავტომობილოელის სისხლის ბრალია, შეიარბთ პოლიკლინიკაში მსთხოვეთ ქუჩაში მარეგულირების ცოტაოდენი სისხლი ვადავისხან.

სიყიდის გაყვითლება

ავტობიოგრაფია

ერთმა მდიდარმა ავტობიოგრაფების კოლექციონერმა ცნობილ გერმანულ მხატვარს, ბერლინის სამხატვრო აკადემიის პრეზიდენტ ლიბერმანს წერილი გაუგზავნა. გთხოვთ, კოლექციისათვის ორიოდ სიტყვა დამიწერეთ. პასუხად შემდეგ შინაარსის წერილი მიიღო:

„დიდად პატივცემული პატონო, პატონი ლიბერმანი თავის ყველა ნახატს ხელს აწერს, ხოლო ავტობიოგრაფს არასოდეს იძლევა.

ერვინ შულცე, მდივანი“.

რამდენიმე დღის შემდეგ ლიბერმანი იმ კოლექციონერს მეჯლისზე შეხვდა და ჰკითხა: წერილის გამო ხომ არ მემღუროთ?

— შე ის მაშინვე ცეცხლში შევაგდე, — მიუგო მან უკმაყოფილოდ.

— აფსუს, თვითონ დაწერე, მე ხომ მდივანი არ მყავს. — უთხრა მხატვარმა.

ზუსტი პასუხი

ერთმა საკუთარ თავზე დიდი წარმოდგენის მქონე ყველა მთავარპიტივე საუკუნის გერმანულ მწერალსა და სწავლულს გეორგ ქრისტოფ ლიბტენბერგს ჰკითხა:

- შეგიძლიათ ამისწინათ, რა განსხვავება დროსა და მარადისობას შორის?
- სამწუხაროდ, ეს ყოველად შეუძლებელია, — მიუგო ლიბტენბერგმა, — რადგან ამის ახსნას დრო რომ მოვაწოდო, თქვენ მარადისობა დაგვირდებათ გასაგებად.

პაიზანი

ერთხელ დიდი ინგლისელ მწერალს ბერნარდ შოუს მისმა თაყვანისმცემელმა ქალმა ბარათი გაუგზავნა.

„მურსს თქვენი გაცნობა, იმ ორშაბათს ხუთიდან შვიდ საათამდე შინ ვიქნები“.

შოუმ შეიტყო, რომ იგი იმ მრავალრიცხოვან აბეზარ ქალთა რიცხვს ეკუთვნოდა, ვინც გამოჩენილ ნაცნობთა კოლექციას აგროვებდა და პასუხად მისწერა:

„სალო და დამოხვევაა, მოწყალეო ქალბატონო, სწორედ იმ ორშაბათს ხუთიდან შვიდ საათამდე მეც შინ ვიქნები...“

უბრალოდ...

ძნელია ფრანგული ენის შესწავლა? — ჰკითხა დიდი გერმანულ პოეტს პაინრიხ ჰაინეს ერთმა მაღალი წრის ქალმა.

— სრულებითაც არა, — მიუგო პოეტმა. — უბრალოდ, გერმანული სიტყვების ნაცვლად ფრანგული სიტყვები უნდა ვიხმართო.

ზედნიერება

ერთხელ ცნობილი გერმანული კომპოზიტორი იოჰანეს ბრამსი აკომპანიატორობას უწევდა ერთ მღარე ვიოლინჩელისს. ბრამსი ისე ხმამაღლა უკრავდა, რომ თავისი პარტნიორის ხმას ფარავდა. საბრალოდ ვიოლინჩელისტმა თავი ვეღარ შეიკავა და შევეკვრა:

— გთხოვთ, ცოტა დაბალ ხმაზე დაუკარით, თორემ საკუთარი საკრავის ხმა სულ არ მესმის...

— ბედნიერო! — გამოსცრა კბილვში ბრამსმა.

გასამზავლო

ვენის საუკეთესო ექიმის ნოთნაგელის ქება-დიდება ქრონიკულად დაავადებული ერთი ვაჭრის ყურამდეც მიღწეა და იგი მასთან სამკურნალოდ მივიდა.

ვაჭარი ცოტა არ იყო, ხელმოკერილი კაცი გახლდათ და წინასწარ გამოითხა, ექიმი გასამზავლოს რამდენს იღებდა, რომ გაივთ, პირველ განიჯვავში 25 ოქროს იღებს, ხოლო ყოველი შემდეგი გასინჯვას 10 ოქროსო, ეძვირა და დაიწყო ფიქრი, როგორ მიეღწეა მიზნისთვის უფრო იაფად. მოიფიქრა კიდევ და მერე დღეს, საკუთარ თავში დარწმუნებულმა, ექიმისკენ გასწია.

როცა რიგმა მოაღწია და მის წინ ექიმის სამუშაო ოთახის კარი გაიღო, ვაჭარი ღომილით გამართა ნოთნაგელისაკენ, ძველი ნაცნობებით ხელი დაუქნია და მხიარულად შესძახა:

— მაქვს პატივი, კვლავ გეახლოთ, პატონო პროფესორო.

ნოთნაგელი ერთი წუთით დაბნეული მაიჩრდა მოსულს, მაგრამ თავისი შესანიშნავი მესიერების წყალობით ძაღვ მიხვდა, რომ ეს მისი ძველი პაციენტი არ იყო და ეშმაკობდა. ექიმმა არაფერი აგრძნობინა ვაჭარს და გულდასმით გასინჯა.

— თქვენი სწეულება ისევ უცვლელ მდგომარეობაშია. ჯერ ისევ უნდა იხმართ ის წამლები, რომლებიც უკანასკნელად გამოვიყენეთ, — უთხრა ექიმმა, ჯიბეში ათი ოქრო ჩაიღო და პაციენტი ნირწამხდარი გაისტუმრა.

მზი მელთრთილი

ბეთოპოვენის უმცროსი ძმა იოჰანეს მუფთიაქე იყო და სარფიანი ვაჭრობის წყალობით სწრაფად გამდიდრდა. შეიძინა ჩინებული ადგილ-მამული და მას შემდეგ ხელს ასე აწერდა ზოლზე: „იოჰან ბეთოპოენი, ადგილ-მამულის პატრონი“.

ერთხელ მან ძმას საახალწლო მილოცვა გაუგზავნა და იქაც ასე მოაწერა ხელი.

დიდმა კომპოზიტორმა დებეშმა რომ წაიკითხა, საშავი-ერთ მილოცვა გაუგზავნა იოჰანს და ხელი მოაწერა:

„აღუღვივ ვან ბეთოპოენი, ტვინის პატრონი!“

ინილო — ჰინილო

„კროსოორდი“ ინგლისური სიტყვა და სიტყვების გადაჯგუფრდინებას ნიშნავს. იგი თავშესაქცევი, გასართობი ამოცანაა. უამრავი, მანამდე უცნობი, საინტერესო სიტყვების მნიშვნელობას გაიგებთ, როცა კროსოორდის ამოხსნასას მოიშველიებთ სხვადასხვა ლექსიკონს. ენციკლოპედიას, ცნობარს...

ვინც სისტემატურად კითხულობს წიგნებს, ჟურნალ-გაზეთებს, უსმენს რადიოს, უყურებს ტელევიზორს, მას სიტყვების მარაგიც დიდი აქვს და კროსოორდის ამოხსნაც უადვილიება.

ალბათ ბევრ თქვენგანს ებაღება კროსოორდის შედგენის სურვილი. ეს კი არც ისე რთული საქმეა, — მისი შედგენა ყველას შეუძლია, ოღონდ ამისთვის საჭიროა კროსოორდის შედგენის ძირითადი წესების ცოდნა.

როგორია ეს წესები? საერთოდ, რით უნდა დაიწყოთ?

კროსოორდის ზოგიერთი შემდეგენილი ჯერ სიტყვებს არჩევს (თემატური კროსოორდის შემქმნის დროს), შემდეგ აკეთებს სათანადო ნახაზს, ზოგი პირაქით — პირველად ნახაზის ფორმას მოიფიქრებს, შემდეგ მოიპ-

ბნის საჭირო სიტყვებს. კროსოორდის ნახაზის გაკეთება უჯრედებიანი რვეულის ფურცელზე უფრო ადვილია, ვიდრე სხვა ქაღალდეზე. კროსოორდში უნდა იყოს მხოლოდ და მხოლოდ მხოლოდობი რიცხვის სახელობით ბრუნვაში ჩასმული მარტივი არსებითი სახელები.

ჩოვოკ შეყვდინოთ ქოოსოორდი?

არ შეიძლება იმ ნაწარმოებების, ქალაქების, მდინარეების, გამომჩინილი ადამიანებისა და სხვა საგნების სახელების სმარება, რომლებიც შედგება ორი და მეტი სიტყვისაგან, ან იწერება ღვევისით. მაგალითად ბაში-აჩუკი, ალმა-ატა, ტიან-შანი, სალტიკოვ-შეიღრინი და ასე შემდეგ.

საკუთვოსოდ ითვლება კროსოორდის ნახაზი, რომლის ოთხივე მხარე სიმეტრიულია. შემდეგენულის ამოცანაა სიტყვების ერთმანეთში კარვად „ჩახსლართვა“, ერთმანეთში ჩაქსოვება, თითოეული სიტყვა ორ სიტყვას მანც

უნდა ჰკვეოდეს. სიტყვების დანიშნულება თანმიმდევრებით — პირიზო-ნტალურად და ვერტიკალურად.

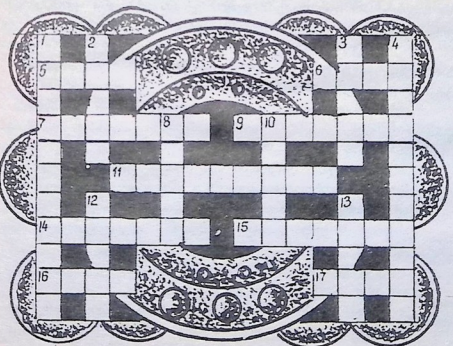
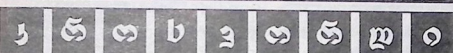
კროსოორდის შედგენის გადამკვების მიზნით, წიგნისა თუ ჟურნალ-გაზეთების კითხვის დროს ამოიწერეთ საინტერესო სიტყვები, დაასარისოთ ასოების რაოდენობის მიხედვით და ჩაწერეთ ცალკეულ სვეტებში (ოთხასოანი, ხუთასოანი და ასე შემდეგ). სასურველია სიტყვები ჩაწეროთ ანბანური წესით.

ვიდრე მოფიქრებულ სიტყვას კროსოორდის ნახაზში ჩასწერდეთ, დაზუსტებთ ლექსიკონის, ენციკლოპედიის, ცნობარების,

რუკების, ლიტერატურული ნაწარმოებების საშუალებით, მოძებნეთ მისი მოკლე განმარტება, ისეთი სიტყვები, რომლებსაც მოკლე განმარტებები არ მოეძებნება, სასურველია არ იხმართო.

გახსოვდეთ, რომ კროსოორდისათვის განკუთვნილი სიტყვების განმარტებები უნდა დაიწეროს მოკლედ, მაისლოებით, მინიმუმებით.

კროსოორდის შედგენა ძალზე საინტერესო საქმეა, მაგრამ ვიდრე თვითონ შეეცდებით მის შედგენას, ხშირად უნდა იფარვიმოთ შხა კროსოორდების ამოხსნაში.

თარაზულად: 5. კილიანი ზორბალი. 6. ვერცხლისფერი ლითონი. 7. პურეული ღეროილი. 8. პატაკი. 9. დროებითი იზოლაცია. 14. თვინებობასა და ძალადობაზე დამყარებული მმართველობა. 15. სუბტროპიკული ყვავილოვანი მცენარე. 16. რაიმე საქმიანობაში ვისამე მოწაწილობის ხვედრითი წილი. 17. ქალის ან ბავშვის დაბალი ხმა.

შპვულად: 1. მანქანის ერთ-ერთი ძირითადი ნაწილი, რომელიც ამზადებს საშუალო ნარეგს და გადასცემს ძრავის ცილინდრს. 2. ქიმიური ელემენტი. 3. ხის ღივი ჭურჭელი. 4. უკანდახევა სიმეულეთა წინაშე, პოზიციების დათმობა. 8. უმაღლესი წოდების მემკვიდრეობითი ტიტული ინგლისში. 10. გამოკრული განცხადება წარმოდეგნის, კონცერტის, ლექციის შესასებ. 12. უფრო გამჭვირვალე მინერალი. 13. ქორის მსგავსი მტაცებელი ფრინველი.

საქართველოს მთმეველი

თბილისის ივ. გიორგაძის სახ. №88 საჯარო სკოლა, II კლასი
სელმბღვანელი ნინო მაისურაძე

თბილისის ივ. გიორგაძის სახ. №88 საჯარო სკოლა, IV კლასი
სელმბღვანელი დალი ზაქარიაძე

ჩვენი ვებნი

ბ 93/14

ელენე
ონიაშვილი,
 6. მაგრაჯიონის
 სას. თავად-
 აშნაურთა
 სკოლა-
 ლიტერში,
 I კლასი

კობე
მანსურაძე,
 დ. ბუსთავის
 სკოლა
 „მნათობი“,
 II კლასი

თიკო მებრალიშვილი,
 სკოლა-ჯემსლოქსი „სადენი“,
 II კლასი

ანი ლასაიძე,
 თბილისის №55 საჯარო
 სკოლა, III კლასი